

V I E N Y B Ė

78 N. 23 N.

Telefonas:
APlegate 7-7257

1964 M. BIRŽELIO (JUNE) 25 D.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

KAINA 20 C.

Amerikos Lietuvių kopylstulpis, skirtas žuvusiems ir žūstantiems už Lietuvos laisvę, atminti New Yorko Pasaulinės parodos rajone birželio 14 d. naktį. Kairėje gėlių vainikas, Lietuvių padėtas tos dienos vidurdienį per iškilmės.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuviai pasirodė Pasaulinėje Parodoje

EDVARDAS ŠULAITIS

Pasaulinė paroda New Yorke skambėjo lietuviškais žodžiais bei lietuviškais dainomis birželio 14 d. Lietuvių kryžiaus dedikacijos iškilmėse ir New Jersey lietuvių-amerikiečių diena buvo įvykiai, kurie traukė lietuvių ir kitataučių dėmesį.

Dienos iškilmės buvo pradėtos 1 val. po pietų prie lietuviškojo kryžiaus. Čia programą stebėjo apie 300 žmonių, kurie, karštos saulės nepabūgę, prisidėjo prie šio neeilinio įvykio iškilmingumo.

Prof. Jokūbas Stukas, Lietuvių komiteto pasaulinei parodai pirmininkas, pra-

džioje anglų ir lietuvių kalbomis klausytojus supažindino su iškilmų tikslais. Pirmininkas kalbėjo:

Šiandieną, minint skaudžiuosius Birželio išvežimus ir dedikuojant šį gražų lietuvišką kryžių – kopylstulpį žuvusiems ir žūstantiems už Lietuvos laisvę, kokie prasmingi yra kanau-ninko Juozo Tumo – Vaižganto žodžiai, kuriuos jis tarė laidojant Lietuvos laisvės kovotojus – savanorius; Tauta, kuri sėja dvasios milžinus..., kuri pasėjęs laisto meilės ašaromis, ta tauta neįveikiama..., nors ir dešimtmečius net tris-kart okupuojama”.

Baigdamas savo trumpą žodį lietuvių kalba, Stukas

akcentavo: “Prisimindami žuvusius dėl Lietuvos laisvės, pabūkime šiandien su jais savo širdyse, pasiguoskime ir pakuždėkime jiems, kad lietuvių tauta ir visas laisvasis pasaulis amžiais neužmirš jų kančios, jų aukos ir jų meilės didumo. Prakilnios jų sielos šiandien galingu balsu byloja pasauliui, kad yra neišpasytos gėlos ir sielvarto šalis – Lietuva, kuri kovoja ir kovos dėl savo laisvės ir nepriklausomybės.”

Prel. Balkūno malda

Maldą už Tėvynę paskaitė prel. Jonas Balkūnas, kuris meldė:

“Su Dovydu šaukiame į Tave, Viešpatie, nebausk

mūsų savo rūstybėje ir supykęs neplak nekaltųjų žmonių. Mus priešas plaka, prie žemės priplakė, bet kenčiame, kad išsivadotuome. Primk mūsų ašaras, mūsų kančias, mūsų mirusius kaip atpirkimo kainą už laisvę, šviesos ir laimės dienas.

“Neleisk mums užmiršti Tavo gėrybes, duosnumą. Neleisk mums užmiršti tuos, kurie žūva gatvėse ir apkasuose, už savo šalį galvą padėdami. Tegul jie išsisi ramybėje ir tegul jų kraujas atneša laisvę, džiaugsmą ir teisybę mūsų vaikams per nesibaigiančias kartas. Viešpatie, suteik jiems šviesos ir laimės sąlyje vietą ir tegul jų kaulams būna lengva tėviškės

žemė, kurią jie savo krauju aplaistė”.

Svečiai iškilmėse

Iškilmėse dalyvavo cilė garbingų svečių, kurie čia taip pat pasakė kalbas ar kitaip dalyvavo programoje.

Kryžiaus pašventinimo apeigas atliko vysk. Joseph P. Denning, Brooklyno vyskupas pagalbininkas, o prie kryžiaus pastatytą istorinį akmenį atidengė gubernatoriaus pavaduotojas Charles Poletti. Be jų, dar kalbėjo Lietuvos vicekonsulas New Yorke Anicetas Simutis ir kiti. Jungtinis lietuvių choras, diriguojamas Mykolo Cibo ir Algirdo Kačanausko, sugiedojo Amerikos ir Lietuvos himnus ir “Marija, Marija.” Lietuvos Vyčių atstovės prie kryžiaus padėjo vainiką.

Tęsiama 2 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

“Žmogus su žmogumi” principu susižavėjęs, Laisvės red. R. Mizara per Vilniaus Tiesą parašė rašytojui M. Sluckiui Lietuvoje, kad šio romano “Laiptais į Dangų” “darbininkui” skaitytojui esą sunkiai suprantamas, nes jame permaža “publicistikos”. Sluckis atsiliepė “kaip rašytojas rašytojui” ir dailiai Mizarai užtepė, primindamas, kad “anais laikais” Maskvos valdomoje Lietuvos literatūroje buvo įsigalėję “rimti trūkumai: padrikų turiniai, išpūsti vaizdai, popieriniai veikėjai.” Gi žmogus “šiandieną”, kada po truputį pasidarę nuo anų laikų “lengviau”, yra laikomas “kūrybinė asmenybė”. Todėl romanų rašytojai Lietuvoje dabar vengia “temų nuobodumo, veikėjų saldumo (bekonfliktiškumo), ir dvasinės sausros.” Vienu žodžiu, Sluckis Mizarai įrodė, kad literatūros supratimo atveju ne rašytojai Lietuvoje “grinoriai”, bet mūsų menami “rašytojai” Amerikoje. Atrodo, žmogus su žmogumi pasikalbėjimas šiuokart išėjo amerikiečio išsivio nenaudai.

“Istorinis” (pasak Draugą) išsivijos spaudos ir radijo suvažiavimas Bačiūno vasarvietėje buvo “rear guard” atsigynimas prieš Metmenų redakcijos anuosyk mūsų visuomenėje pajusta “trečių frontą.” Dr. Ramanauskas, be abejo, skarlatinos bacilą tikriau pastebi, negu politinę, bet ir jo nugara pagaugėmis nuėjo: girdi, “pavojaus jau negalima ignoruoti.” Vaišingojo p. Bačiūno sukviesti, suvažiavo 110 (red. Kardelio statistika) – neblogas “landšturmas.”

Suvažiavimo pagrindinio tikslo Naujienų red. Grigaitis ilgai pavožęs nelaikė. Girdi, Vilniaus Tėvynės Balsas skleidžia, o Vienybė užgiria (?) “Morkaus melus.” Tai patiriame iš “grigaitiš-kai” Vienybę vis skaitančio red. Kardelio. Tačiau ir Draugo bendradarbis sako, kad Grigaičio pagrindinis sielvartas buvo, bpk Vienybė “pavirtino” Morkaus “šmeižtus”, o priedu dar išspausdino “dr. Dirmeikio laišką, niekinantį (?) tremtinius.”

Taigi, virš šimto spaudos ir radijo žmonių (įdomu tik, kiek ten tikrų ir bent padoriai kores-

Tęsiama 4 psl.

Lietuviai Kalifornijoje

Los Angeles, Kalifornijos. Birželio 21 d. Los Angeles Breakfast Klubo sode, 3201 Los Feliz Blvd., Los Angeles, tik penki bloka nuolietuvių bažnyčios, įvyksta Lietuvių Diena. Programoje: 10:30 val. pamaldos šv. Kazimiero bažnyčioje. Gieda par. choras, solistai. Pamokslą sako kun. kan. K. Steponis. 12:30 -- 8:00 dalininko Jurgio Sapkaus darbų paroda Mažosioj Breakfast klubo salėje. 2:30 meninė programa, kurioje dalyvauja: buvęs Metropolitan operos dainininkas Algis Brazis, Florence Korsak ir šv. Kazimiero par. choras, vedamas komp. Broniaus Budriūno. Programos metu kalba miesto ir apskrities valdžios atstovai. 5:30 -- 9:30: šokiai. Nuo 11:30 duodami pietūs, gairvūs gėrimai ir kt.

* Išvežtųjų minėjimas. Birželio 28 d. losangeliečiai paminės Baisišias birželio dienas, atnešusias Lietuvai nesibaigiantį vargą ir nelaisvę. 10:30 val. bus pamaldos šv. Kazimiero bažnyčioje, o po pamaldų par. salėje minėjimas. Visi kviečiami dalyvauti.

* Valerija Kazlauskienė gavo liūdną žinią iš Lietuvos, kad gegužės 23 d. Šiauliuose mirė jos mamytė Morta Damnrauskienė.

* Gigi Perreau ir Jane Wyatt, dvi garsios Hollywoodo žvaigždės, gegužės 28 d. buvo atvykusios į Los Angeles šv. Kazimiero Mokyklą įteikti pagyrimo lapų mokyklos mokiniams už pasidarbavimą March of Dimes veikloje. Tai buvo vaikams atmintina šventė, artistės nespėjo rašyti autografų.

* Edvardas Bartkus su savo šeima buvo išvykęs Phoenix, Arizona, dalyvauti savo dėdės Antano Bartkaus laidotuviuose. Jisai mirė gegužės 29 d., sulaukęs 77 metų amžiaus.

* Dėmesio visiems lietuvių vaikams. Nuo birželio 23

d. prie Los Angeles šv. Kazimiero parapijos atidaroma VAIKU AIKŠTELĖ. Priimami visi nuo 3 iki 13 metų amžiaus. Aikštelė veiks kiekvieną antradienį, nuo 6:30 iki 8 val. vak. Vaikai bus mokomi piešti, dainuoti, žaisti ir t. t. Dėl platesnių informacijų šaukti NO. 3-7832 arba 666-2568. Aikštelę organizuoja Los Angeles ateitininkai. Priimami visi vaikai. Daugiau informacijų teikia Ažuolaitis ir Polikaitienė.

* Viktoras ir Antanina Uldukis, neseniai atvykę iš Australijos ir dabar gyveną Takoma, Wash., netrukus persikels gyventi į Los Angeles ir savo 7 metų sūnų jau užregistravo į šv. Kazimiero mokyklą, kurią jis rudenį pradės lankyti. Uldukai augina ir 14 metų dukrą.

Gegužės 29 d., tris savaites pasirgęs, po rankos nusilaužimo komplikacijų, mirė kan. Antanas Steponaitis, 81 metų amžiaus, daug nusipelnęs Bažnyčiai ir savo Tautai kunigas. Jisai mirė šv. Juozapo Ligoninė, Burbank, Cal., kan. Steponio globoje. Birželio 2 d. iš Los Angeles šv. Kazimiero lietuvių bažnyčios, dalyvaujant Vysk. Ward, būriui kunigų, velionis buvo palaidotas Kalvarijos kapuose. Rožančiūje ir pamaldose dalyvavo daugybė lietuvių ir ilga automobilių vėtrinė jie padėjo savo dvasios vadą į amžinojo poilsio vietą.

Nuo 1957 m. Kan. Steponaitis buvo Los Angeles šv. Kazimiero klebonijos rezidentas, uoliai talkininkavo kunigams pastoracijos darbe, buvo kelių organizacijų dvasios vadu ir rūpinosi seselių dvasiniais reikalais. Savo ribotais ištekliais paremdavo beveik kiekvieną gerą darbą ir sumanymą. Nežiūrint gilios senatvės ir įvairių ligų, Kan. nepraleisdavo jokio žymesnio lietuvių susirinkimo, parengimo, šventės. Visus mylėjo ir visų buvo mylimas. Tai buvo šviesus pavyzdys.

Vienybietės New Yorko Pasaulinėje parodoje: Stella Willworth ir Moterų Vienybės pirmininkė Helen Kulber. S. Narkėliūnaitis nuotz.

Lietuviai pasirodė...

Atkelta iš 1 psl.

Antroji popiečio iškilnių dalis vyko New Jersey valstybės, šiemet minėtos 300 metų sukakti, paviljone. Čia susirinko kiek daugiau žmonių negu jų buvo prie kryžiaus, nes pati programa vyko jau ne užkampyje, bet vienoje iš centrinių parodos vietų ir ji atkreipė ne tik lietuvių, bet ir kitataučių akį.

Pati programa buvo gana ilga ir su pertraukomis tęsėsi nuo 3 val. iki 5,30 val. Atidarymo žodį pasakė tas pats energingasis Parodos K-to pirm. Jokūbas Stukas, kuris sakėsi kalbąs 40,000 New Jersey (Garde State) gyvenančiųjų lietuvių vardu. Jis paymėjo, jog New Jersey lietuviai daug prisidėjo prie šios valstybės visuomeninio gyvenimo į jį įdėdami senojo pasaulio turtingą kultūrinį paveldėimą. Kalbėtojas pasidžiaugė jog New Jersey valstybės gubernatorius kasmet Vasario 16-ją paskelbia Lietuvų Diena, o valstybės atstovai JAV Kongrese šią dieną atžymi atitinkamomis kalbomis. Jis savo angliską žodį baigė lietuvišku posakiu: "Kas bus, kas nebus, bet lietuvis nepražus."

Taip pat kalbėjo lietuvių kilmės politikos atstovas Andrew A. Salvest-Salvestravičius, Hudson County teisėjas iš Kearny, N.J., o invokaciją pasakė prel. Mykolas Kemėžis, lietuvių parapijos klebonas iš Elizabeth, N. J.

Kaip ir prie kryžiaus, taip ir čia buvo pristatytos veteranų ir tautinės vėliavos, kas suteikė šiam įvykiui daugiau iškilmingumo.

"Voveraitė" ir "Kėlvelis"

Žiūrovai, gal būt, šilčiausiai priėmė pačius jauniausius programos dalyvius - Newarko ir Kearny - Harrison lituanistinių mokyklų šokėjus, kurie čia sudėjo kelis lietuviškus žaidimus. Mokytojų - Onos Skurvydienės ir Natalljos Klaušienės išmokyti vaikai, kurių tarpe buvo ir tikrų "pipirų", susilaukė gausių ovacijų.

Programoje įdomūs buvo ir kiti pasirodymai: choro dainos (atliktos amerikiečių ir šv. Petro ir Povilo par. choro), tautiniai šokiai (New Jersey liet. tautinių šokių grupės) ir Irenos Stankūnaitės ir Liudo Stuko solo dainos.

Gražus balsas ir išvaizda

Susirinkusieji čia buvo pradžiuginti ne vien tik maloniomis dainų melodijomis, bet ir solistės Stankūnaitės iš Lindeno grakščia išvaizda, kuri jai užtikrino "Miss Union County, 1964" titulą. Ji čia sudainavo Mano gimtinę, A. Kačanausko ir So-džiaus idiliją, J. Stankūno. Vieną dainą ji sutraukė kartu su L. Stuku.

Programos pranešėja buvo Irena Veblaitienė iš Elizabetho. Pažymėtina, jog prie įėjimo į New Jersey paviljoną aukštai iškelta plevėsavo Lietuvos trispalvė kartu su JAV vėliava. Visoje dienos programoje matėsi gabios J. Stuko ramos nuopelnas ir jo talkininkų bei programos dalyvių nuoširdumas.

Iškeliant gražiasias programos puses, reikia prabėgomis paminėti ir tam tikrų asmenų pastangas suardyti vienybę šių programų organizatorių tarpe, kas įrodo tų žmonių nenuoširdumą ir norą kenkti bendrai lietuvių reprezentacijai.

Tenka laukti, kad iki pagrindinės Lietuvų Dienos pasaulinėje parodoje rugpjūčio 23 d. visi nesupratusieji bus išlyginti ir tada bus galimna pasidžiaugti dar gražesniais rezultatais mūsų kenčiančios Tėvynės naudai.

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiamo: auto iki 31 Ave., Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

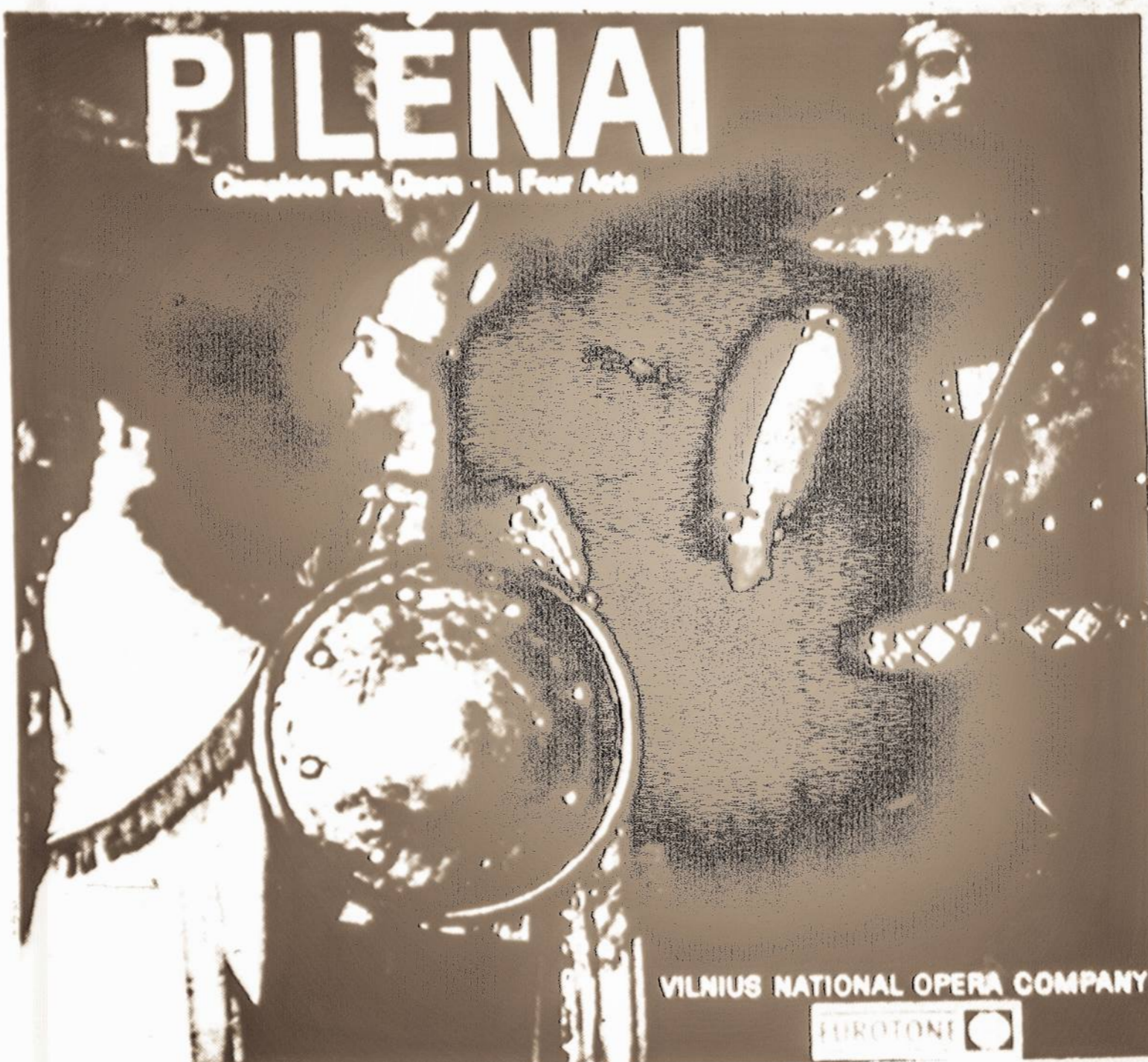
JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

VYTAUTO KLOVOS opera "Pilėnai, neseniai išleista plokštelėse Eurotone bendrovės New Yorke, turi didesnio pasisekimo, negu buvo tikėtasi. Užsakymai gauti iš viso pasaulio. "PILĖNŲ" operos plokštelės galima gauti Vienybėje. Kaina \$12,00. Su persiuntimu \$12,50.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

DR. B. MEDZIKAUSKAS, veterinarijos gydytojas, gyvenantis Austrijoje, buvo užsukęs pavišėti Chicagon. Buvo apsisūjęs pas Paliulius Cicerose. Birželio 10 d. jis pasuko New Yorko link, o iš ten atgal į namus.

KUN. B. LIUBINAS, Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje direktorius, ilgesni laiką svečiavosi Chicagoje ir apylinkėse. Jis padarė viešą pranešimą apie gimnaziją Chicagos visuomeni Jaunimo Centre.

CHICAGOS Skautininkų-kių Ramovė skiria 1,000 dolerių scenos veikalų konkursui. Veikalas turi būti: 1) iš Lietuvos partizanų ar šiaip laisvės kovų žygių; 2) turi būti skirtas daugiau jaunimui, žadinąs meilę savo tautai ir ryžtą dirbti ir kovoti dėl jos; 3) to veikalų vaidinimas turi užimti apie 1-1/2 - 2 val. Veikalų įteikimo data ne vėliau 1965 m. kovo 1 d.

S. AMERIKOS liet. krepšinio rinktinės atsiveikimo rungtynės prieš išvykstant į Australiją bus birželio 28 d. Brother Rice mokykloje, prie 99-tos ir Pulaski gatvių. Bus žaidžiama prieš vieną iš stipresnių Chicagos mėgėjų komandų.

NAUJIENOS IR VILNIS reklamuoja amerikiečių Travel Service įstaigos organizuojamą antrą šiais metais grupinę kelionę į Vilnių, kuri prasidės rugsėjo 9 d. Reklamoze yra kalbama apie pirmą tokią kelionę įvykusią gegužės mėn. Naujienos ir jų draugai taip rašo apie tą išvyką: "Svečiai iš JAV buvo apsisūję moderniška Neringos hotelyje ir nedelsė, atnaujindami pažintis su savo giminėmis. Kai svečiai nesilankė mieste, tai valgydavo gražiame Dainavos restorane, esančiame visai netoli Neringos ir žinomame meniškais

dekoracijomis ir puikiais valgiais." Rašoma, kad net ir "buvę sovietų piliečiai gali prašyti ir gauti visas be jokių formalumų."

Į AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESĄ Washingtono iš Chicagos vyks specialus autobusas. Kongresas bus birželio 26 - 28 dd.

DAIL. ROMUALDO BUKAUSKO iš Montrealio tapybos darbų paroda vyko gegužės 30 - birželio 7 dienomis Čiurilionio Galerijoje. Šioje pirmojoje Bukausko dailės parodoje Amerikoje buvo išstatyti 37 darbai - visi "moderniškos" krypties. Parodos atidarymo metu dailininką ir modernų meną bendrai bandė ginti nuo "užpuolikų" taip pat iš Montrealio atvykęs dr. Henrikas Nagys.

KRISTIJONO DONELAIČIO lituanistikos mokykla birželio 7 d. Marijonų ūkyje buvo surengusi trečiąją vaikų sporto ir dainų šventę. Šios mokyklos vedėju yra Julius Širka, tėvų komiteto pirm. - Vilnius Albrechtas.

A. L. MONTESSORI draugijos vedamuoze Vaikų Nameliuose mokslo metai baigti birželio 6 d. Lituanistinėje klasėje čia mokėsi 26 vaikai. Oficialus mokslo metų užbaigimas įvyko birželio 13 d. su kalbomis bei kita programa.

BŪRYS CHICAGIEČIŲ praėjusią savaitę lankėsi New Yorke. Ten buvo nuvykęs kolegijos mokytojas Balys Račkauskas, Petras Kaušas su žmona iš Roselando kolonijos, Andė Šulaitienė iš Cicero kolonijos, keliolika įstaigos vedėjas Walter Rask-Rasčiauskas (grįždamas iš ilgesnės kelionės po Europą), M. Baronienė ir kt.

Edvardas Šulaitis, Chicagos Vienybės redaktorius, New Yorko Pasaulinėje parodoje birželio 14 d. S. Na kėlūnaitės nuotrauka

Krupavičius - nemarus jo darbų atminimas

V. ZALATORIUS

Birželio 8-tos pavakary penki vyrai ir viena moteris, gyvai šnekučiuodamiesi, artinosi prie 1411 S. 48 Ct., Cicero, Ill., dviejų aukštų medinio namo. Tai Cicero Lietuvių Bendruomenės valdyba šjo sveikinti turbūt iškilniausiojo savo kolonijos gyventojų - prel. Mykolo Krupavičiaus jo auktinės kunigystės jubiliejaus proga. Prelatas eina 79-tuosius metus.

Sveikintojai buvo apylinkės pirmininkas L. Pračkaila, vicepirmininkas V. Galvydis, parengimų vadovai D. Koliene ir V. Lantauškas, išdėtininkas P. Trumpickas ir sekretorius V. Zalatorius.

Paskambinus niekas neatsiliepė. Kažkas pasiūlė pažiūrėti, ar alumininės durys su tinkleliu nuo uodų užrakintos. Pasirodė, kad ne. Išgirdęs žingsnius ant laiptų, prelatas jau laikė plačiai pravėrus savo buto duris laiptų viršuje ir šypsojosi.

"Amerikonai"

bendruomenininkai

Pirmininkui Pračkailai visus prištąčius, jubiliatas susidomėjo Koliene, kurl gimus Amerikoje, Lietuvos nemačius, o yra aktyvi bendruomenininkė. Tokio pat dėmesio susilaukė pensininkas laivų statybos inžinierius Trumpickas, kuris, tiesa, Suvalkijoje gimęs, bet didesnę gyvenimo dalį praleido šiame krašte.

Dar visiems tebestovint, Galvydis perskaitė buvusio valdybos nario J. Arštiko rašytą sveikinimą, kuriame buvo linkima, kad liktų nemarus prelato darbų atminimas ir būtų kelrodžiu į Kristų ir laisvą Lietuvą.

Seimininkas susodino visus aplink didelį stalą apytamstame salone. Atnešė vokiško konjako, pagal klaidiečių receptą daryto "meškino", ir limonado.

Prelatas Mykolas Krupavičius

Vyt. Zalatorius nuotrauka

Nejučiomis kalba nukrypo prie lietuvybės išlaikymo Amerikoje ir prie vaikų lietuviško auklėjimo - temų, kurias prelatas nuolatose kėlė per paskutiniuosius metus.

- Vaiko siela sužalojama mokykloje, - jis tvirtino. - Reikia grąžinti lietuviškumą į mūsų parapines mokyklas.

Jis kalbėjęs tuo klausimu ir su dabartiniu Pasaulio lietuvų Bendruomenės valdybos nariu S. Barzduku ir su krašto valdybos pirmininku J. Jasaičiu. Pirmasis bijas susipykti su klebonais antrasis ir nieko nedaręs.

Su lietuvybe blogai

Prelatas pasipriešino optimistui Pračkailai, kad viskas eina geryn.

- Eina blogyn, Tamsta, - kalbėjo. - Eina blogyn kas metai.

Jis dažnai pakalbinąs vaikus netolimoje šv. Antano mokykloje. Jų retas gražiai lietuviškai bešneka. Tarp savęs kitaip nekalbą kaip angliškai.

Prelatas taip pat susidomėjęs paskutiniojo bažnyčios suvažiavimo nutarimu leisti per šv. Mišias naudoti ne lotynų kalba, vietinio vyskupo nuožūra. Jo teigimu, dauguma Amerikos vyskupų mieliai įvesią anglų kalbą į Mišias, bet jie yra priešingi kitų tautinių mažumų kalbų naudojimui. Sakosi tuo reikalu ir straipsni parašęs, tik gal katalikiškasis Draugas nedėsiąs, nes tas straipsnis nelabai teigiamai įvertinąs kai kurių amerikiečių vyskupų pažiūras į tautines mažumas.

- Jei nedėsi, siųsiu į Naujienas, - juokauja prelatas, kurį kadaise dėl jo pastangų žemės reformos Lietuvoje pravedime, pravardžiuodavo "komunistiniu kunigu".

Chicagoje leidžiamos Naujienos savo marksistinė filosofija, praeitimi ir šurkščiais, iškreiptais reportažais yra artimos komunistinei spaudai ir kartais spausdina "disidentų" pareiškimus.

Remia ryšius su Lietuva

Taip vadinamą kultūrinį bendradarbiavimą su okupuotos Lietuvos valdininkais prelatas laiko "neįmanomu".

- Reikia būti labai atsargiems, - pabrėžia. - Komunistų agentai rusų emigrantų organizacijas smarkiai susilpnino. Bet už tai prelatas pasisako už lietuvio su lietuviu bendradarbiavimą pro geležine uždanga. Jis pritarė Philadelphia ALTu, kuris J. Stikloriaus vadovaujamas, prieš kelertus metus surengė pagerbimo vakarinę septyniems Tarybų Sąjungos irklavimo komandos nariams, pasižymėjusiems sporto varžybose šiame krašte.

Prelatas taip pat mano, kad lietuvių istorikų Pašutą, kurio kapitalinė Lietuvos istorija kaip tik suvažiavime nagrinėjama, nebuvo nei drąsus, nei protingas. Pašutos veikalas yra "objektyviausia" komunistų rašyta istorija, kaip žinoma teigia. Jis taip pat davė suprasti, kad pritaria lenkams, kurie su entuziazmu sutiko savo "Mazovsze" ansamblio gastroles šiame krašte ir darė pastangų, kad JAV parduotų pigia kaina kviečių nesėkmingam komunistiniam režimui Lenkijoje.

Sveikata pagerėjo

Prieš porą mėnesių buvo pašlijusi prelato sveikata. Dabar jis ir vėl guvus ir sveikas. Jį galima rikiuoti su tokiais valstybininkais kaip Churchilliu, Adenaueriu ir de Gaulle, ne tik darbai

nemarus, bet ir jie patys lyg su saule gyvena.

Nuo 1920 iki 1926 m. šis nusipelnęs krikščionis demokratas buvo visų Lietuvos seimų atstovas, pusę to laiko ministeriaudamas žemės ūkio ministerijoje ir praveddamas 418,000 ha dvarų žemės išdalijimą bežemiams ir mažžemiams. Prelatas taip pat yra vienas steigėjų dviejų didelių organizacijų - tai Lietuvių bendruomenės ir ateitininkų. Neseniai iš spaudos išėjo kapitalinis jo veikalas "Kunigas Dievo ir žmonių tarnyboje".

DON VARNAS POSTE:

UNIFORMUOTI posto nariai šiemet gražiai pasirodė mirusiųjų pagerbimo apeigose Lietuvių Tautinėse Kapinėse gegužės 30 d. Jiems vadovavo posto komanduotojas Anthony Pargauskas. Iš čia posto nariai vyko į šv. Kazimiero kapines pagerbti Don Varną (pagal jį pavadintas pats postas), kurio kapas ir paminklas ten yra. Grupė veteranų iššovė 3 šūvių salves, kiti padėjo gėlių ant kapo. Iškilnėse dalyvavo ir Don Varno tėvas Domininkas Varnas.

J. JATIS-JUOZAITIS, buvęs posto komanduotojas, išvyko į Miami, Floridą, dalyvauti sūnaus John University of Miami baigimo iškilnėse. Ten išvažiavo ir kitas narys Pete Butkus.

POSTO DIREKTORIŲ posėdis bus birželio 24 d., o sekantis narių susirinkimas liepos 3 d. Vieta - posto namai, 6816 S. Western Avenue. E. S.

is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Šulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

pondenciją beparašančių), pasidžiaugę p. Bačiūno atviraširdišku vaišingumu, pirštais dangun dūrė prieš 77 metus Amerikos lietuviams ištikimai tarnavusią ir tebetarnaujančią Vienybę! Kažin, ar senukas Grigaitis juto, kaip sumaniai "dypukai" jį čia išjuokė, pakviesdami nušviesti "Lietuvos gyvenimo pristatymą išėivijos spaudoje"? Pas mus viešėdamas Banaitis anuosyk juk išaiškino, kodėl tokie "intelektualai" kaip Grigaitis tiesiog negali Lietuvos gyvenimo sistemingai nušviesti. Teisių daktaras, amerikiečių posakiu, "put his foot right in." Kokį gi santykį Morkaus raštai ir dr. Dirmeikio laiškas turi su Lietuvos gyvenimo vaizdavimu išėivijos spaudoje? Jį "moderavęs" V. Rastėnis dailiai (kiti sakytų, "subtiliai") daktarui užtepė, primindamas, kad mūsų spaudoje įvyksta "susimaišymų": vieton kovos prieš okupantą (visais būdais) imama savo tarpe kovoti! Tokiose "kovose" Grigaitis meistras.

Menamojo "trečiojo fronto" nuotaikos žalia gija ėjo veik visuose dalyvių pasireiškimuose ir krūtinų atstatymuose. Draugo bendradarbis išsinešė įspūdį: "Pabrėžta mintis, kad išėivija, palaikydama jungtį (kuriomis priemonėmis?) su okupacijon patekusiu tautos kamienu, ir brangindama savųjų, nežitūrint rusinančio teroro, kuriamas vertybes, dės visas pastangas, kad greičiau ateitų išlaisvinimo valanda." Juk tai Vienybės mintis! Ryšys su tautos kamienu, nežitūrint visų istorijos užkartų sąlygų, buvo Vienybės gyvenimo gaire per 77 metus — ir vis bus! Galvoti nemėgstantiems mūsų piliečiams, tačiau, kaulu gerkelėje stovi Vienybės skatinimas nesustoti galvojus: Kas išėiviu darytina, kuomet išlaisvinimo valanda už "ilgų distancijų" (kaip mums nesykį nurodinėjo ALTO, VLIKo ir diplomatijos viršūnės).

Idomus kun. J. Prunskis (kuriam Dievas įsakė ir priešą mylėti). Nudžiugo, kad p. Bačiūnas nepakvietė "buvusios patriotinės spaudos" atstovų. Gal ir gaila, kad p. Bačiūnas pamiršo spaudos veterano Dėdės Šerno mėgtąjį principą — Audiatur et altera pars. Pamiršo ir anglo-saksišką politinį principą, kuris anglus ir amerikiečius išskėlė į žmonijos viršūnes — kad sveikai demokratijai būtina sveika politinė pozicija ir opozicija. Tačiau, prisimename, kad kun. Prunskis pats sykį buvo "buvęs" — jis vienas pirmųjų Amerikos lietuvių laužėsi "pabendradarbiauti" ne su bet kuo, bet su pačiomis okupanto viršūnėmis, siekdamas tam tikro, savaime labai gerbtino tikslo. Ne jau XX-to amžiaus žurnalistas nuo tų laikų jau nebesuima, kad ką jis tada laikė šventai darytinu, kiti Amerikos lietuviai turi tolygią teisę "prunskiškai" daryti, kas tolygiai savaime garbinga?

Taigi, suvažiavimas, pasak Marijos Sims eilėraštyje, tarė žodį "jautrų ir nedrąsų." Prancūzų rašytojas Victor Hugo sykį pareiškė: "Priebrendusi idėja galingesnė negu armija". Išėivioj bręsta (ir pribrendo) idėja rasti esamose žiau-

Girnakalis

IS KAIRĖS IR IS DEŠINĖS

BAISUSIS BIRŽELIS

1940 metų birželis Lietuvos nepriklausomai valstybei atnešė Sovietų Sąjungos okupaciją. Maža Lietuva didelės valstybės okupaciją pasitiko santūriausiai ir taikingiausiai, kaip tik galima. Valstybę perduodant, buvo net išlaikytas vyriausybės tęstinumas. Lietuvos valstybės įjungimas į Sovietų Sąjungą, net ir Lietuvos kariuomenės likvidavimas, visa buvo atlikta nuosekliai, lyg pareigūnai būtų ėję Lietuvos valstybinę tarnybą.

Kaip paprastai tokiais atvejais būna, buvusios valstybės aparate okupantas leško visokių sauvallavimų. Nuoseklumas ir tvarkos nepametimas valstybė perduodant, okupantą, mūsų manymu, įpareigojo taip pat likti nuosekliu ir nepasimesti tvarkoje. Kitaip tariant, reikėjo laukti kuo mažiausia visokių pasmerkimų ir nuvertinimų administracine tvarka. Kur reikėjo, galima buvo laukti teismų.

Žinoma, lietuvių tautoje buvo nuomonių, kad santykiuose su okupantu reikla ne nuoseklumo ir tvarkos, bet reikla ką nors daryti, kad valstybė būtų gelbstima. Daug ko daryti nebuvo galimybių. Daugiausia, kas buvo galima padaryti, opozicija galėjo šį tą suvaldinti okupanto surengtuose balsavimuose. Čia okupantas su opozicija nesiryžo gallingai, pradėjo areštus. Buvo areštuojami ne tiek bandę ką nors veikti, bet tokie, apie kuriuos buvo galima pamanyti, kad jie galėtų ką nors opozicioneriško veikti. Ir taip be teisminės procedūros, administracine tvarka nusistovėjo tai, kad naktį niekas nebuvo tikras nebūsiąs pabudintas ir nežinia kieno nutarimu tykiai išgabentas į nežinią.

Okupuotame krašte klio veikla, palanki Hitlerio Vokietijai. Okupanto atneštas Lietuvos žmogaus nevertinimas ir su Lietuvos žmogumi nesiskaitymas sudarė sąlygas, kad veikla Vokietijos labui turėjo lietuvių tarpe kai kurio pasisekimo. Okupantas ir čia su jam priešišku veikimu daug galvos nesuko, tos veiklos dalyvių nei aiškino, nei gaudė. Okupantas pasitrinko radikalių veikimo būdų: iš Lietuvos deportuoti visą nepriklausomos Lietuvos visuomeninio gyvenimo aktyvą.

Ir taip atėjo 1941 metų birželis — taip pat baisus birželis. Lietuvoje geležinkelių stotys užpildytos prekiniomis transporto vagonais. Slaubas kilo visame krašte; netikėtai, nežinia kieno pasmerkimu tūkstančiai iš anksto numatyti, o kartais ir visai atsitiktiniu žmonių, išalkę ir ištroškę, materialiai

apiplėšti, nežmoniškiausiose sąlygose gabunami į rytus, į fizini sunaikinimą. Už pusmečio, kaip vėliau paaiškėjo, didelės šių nelaimingųjų dalies jau nebuvo gyvųjų tarpe. Taip žuvo dalis pačių geriausių nepriklausomos Lietuvos žmonių.

Per vieną baisiojo birželio savaitę iš Lietuvos į rytus išvažiavo 19 traukinių su 871 vagonu ir 30,485 žmonėmis. Ir birželio 22-ji rado geležinkelių stotyse žmonėmis pildomus naujus transportus. Hitlerio kariuomenės invazija daug kam suskambėjo laisvės varpais, išgelbėjimu nuo sunaikinimo.

II.

1941 birželio 22-ji Lietuvoje pakeitė okupaciją, vietoj ponų rusų įsitaisė Lietuvoje ponai vokiečiai. Tarybinio gyvenimo palikimą sudarė negirdėto žiaurumo masinės žudynės. Rainiai, Pravieniškės, Lankeliškės, Panevėžys, Červenė ir t. t. Iško kaip sunkiai įtikimi XX-jame amžiuje žmogaus žiaurumo paminklai.

Bet baisusis birželis, toll gražu, dar nenustojo slautęs. Dabar už tuos amžius negirdėtus žiaurumus teko atsakyti ne tiek tikriems, kiek su nusikaltimais nedaug ką bendro turintiems žmonėms: tarybinio aktyvo Lietuvoje pasilikusiomis liekanoms ir žydams. Prasiđėjo antroji baisiojo birželio tragedijos dalis. 1923 m. surašymo duomenimis, Lietuvoje buvo 155,100 žydų, dar 94,900 buvo lenkų okupuotose srityse. Gi 1959 m. surašymo duomenys rodo Lietuvoje likus tik 24,672 žydų — dešimtą dalį anksčiau buvusio skaičiaus. Aišku, buvo Lietuvoje visokio žydų judėjimo, bet tokio drastiško jų sumažėjimo priežastimi Lietuvoje yra neabejotinai akcija, prasidėjusi su 1941 metų birželiu. Ne tik žydų, žuvo tūkstančiai lietuvių ir kitų tautybių žmonių. Vokiškasis baisusis birželis baigėsi 1944 metų birželiu — tada birželio 3 d. Pirčiupyje buvo sudeginti 119 gyvų lietuvių kaimas, suaugusieji, seneliai ir vaikai.

III.

Eina laikas, jau du dešimtmečiai prabėgo nuo 1944 baisiojo birželio. Blaurlausia, kad tas baisusis kančias užgožia kitos aštros. Išėivijoje visokie kubilai tūra voja nežinia kam tarnaujantiems allenams ir yampolams, klastingai priverkia aki prieš galvažudį bol-

Tęsiama 5 psl.

riose sąlygose ryši su nelaimėn patekusiu tautos kamienu. Suvažiavimas, nors rūsčiai žaibavo Vienybės pusėn, bet alsavo Vienybės idėja: "pabrėžė mintį, kad išėivija, palaikydama jungtį su okupacijon patekusia tauta, dės visas pastangas, kad greičiau ateitų išlaisvinimo valanda." Kova dėl laisvės gi "nebus trumpa," kaip dar sykį mums priminė ALTO pirm. Šimutis, kviesdamas Amerikos lietuvius gausiais būriais dalyvauti savo suvažiavime Washingtone.

Išėivijos spaudai suvažiavimas, atrodo, apčiuopiamos praktiškos naudos nedavė. Dalyviai sunėšė storus apetitus ir suakmenėjusias pozicijas. Apetitus patenkino (nors Vienybės ir nesuvalgė), o pozicijos pasiliko Maginot linija, kuri, kaip žinoma, anuomet Prancūzijos neišgelbėjo. Šventame Rašte sakoma, kad nieko naujo pasaulyje. Sykį veik visa amerikiečių spauda įsikančius pranašavo, kad prez. Trumanas rinkimus pralaimėsias. Šis gi sakė, laimėsias, nes jungtas masinį piliečių pritarimą. Laimėjo jis, ne spauda. Panašiai dabar Vienybei: jos bendradarbiai junta masinį Amerikos lietuvių susirūpinimą jos per 77 metus gintajai idėjai — visais būdais laužtis per visokias istorijos užkariamas užtvaras prie tautos kamienu, siekiant įjautrinti ir padėti jo kovai už žmogaus ir piliečio teises. Tą mintį pabrėžė ir spaudos suvažiavimas, tik nebuvo drąsus pasvarstyti priemonių. Iš dalies pasielgė, kaip anuosyk toks Henrikas Žemelis: kai Vienybės idėjas skaito kituose laikraščiuose, jos puikios, kaip tik pamato Vienybėje (kurioje jos ir iškeliamos), jam jos jau negeros! Taigi, po suvažiavimo telieka XX-to amžiaus laikraštiniams "jungties" siekimui paieškoti praktiškų šiuo metu priemonių, panašių toms, kurias anuosyk rado kun. J. Prunskis.

SPAUDOS SKILTYSE

Pastaruoju metu Cleavelando Dirvoje vyksta nemažai diskusijų dėl jos politinio komentatoriaus Vyt. Meškauskio rašinių. Štai, kaip jo rašinius vertina vienas jaunosios kartos intelektualų — Metmenų žurnalo red. Vyt. Kavolis savo laiške Dirvos nr. 69:

Vytautas Meškauskas, man atrodo, atsisako ištikimybės ne tiek savo europinei klimei, kiek pačiam tiesai, kai įsiai beveik vieningą europinės spaudos pasipiktinimą Californijos respublikonų pastrinkimu mėgina aiškinti nenoru, "kad JAV viešpatautų" (Dirva, birželio 10 d.).

Barry Goldwater, kaip rimtos politinės partijos kandidatas į JAV prezidentus tiek Olandijos katalikų, tiek Italijos socialistų spaudai, tiek ir apskritai europiečiams (ir ne vien jiems) kelia staubą tuo, kad įsiai

1) savo politiką grindžia jausmu valdomos jėgos vartojimu, beveik visiškai atsisakydamas naudotis protu, ypač tarptautinėje politikoje, ir

2) savo vidaus politikos sampratą remia beveik visiškai valstybės socialinės atsakomybės — gelbėti tiems, kurie saupagelbėti jau nebepajėgia — atsisakymu.

Vargu ar kas geriau pavaizduoja mūsų šios spaudos degeneracijos kreiivę, kaip reiškiny, kad Vytautas Meškauskas rado reikalingu moldintis iš Villiaus Bražėno, kaip rašyti.

Vytautas Kavolis
Defiance, Ohio

LIETUVOJE... TRAKŲ EZERUOSE JSISMAGINUSI VASARA...

KAS PATRAUKS: LIETUVIAI AR UKRAINAI

Drauge žinutė: "Dėl ukrainiečių kongreso Washingtono pavyko gauti čekiečiams lietuviams tik vieną autobusą, tai yra 38 vietas važiuoti į mūsų suvažiavimą Washingtono". Tai vėl mums priminė, kad ALTo planuojamas Amerikos lietuvių suvažiavimas šaukiamas ne visai palan-

kiu (propagandos atžvilgiu) momentu, nes sukliūva su amerikiečių ukrainų anti-komunistų demonstracija, atidengiant paminklą poetui Ševčenkai Washingtono, kur nosį įkišti siekia ir sovietiniai ukrainai. Apie tai rašė Washington Post ir National Observer bei Bosono Monitor. - laikraščiai, kurie

atrodo, mūsų redakcijoms neprieinami (ukrainų gi spauda joms - už devynių mylių.).

Iš pranešimų atrodo, kad suvažiavime dalyvaus apie 100,000 ukrainų. O kiek bus lietuvių?

Kadangi reikalas liečia Lietuvos okupaciją, gal ver-

tėjo susitarti su latviais bei estais ir padaryti vieną didelę Pabaltijo kraštų demonstraciją, nes amerikiečių spauda tris Pabaltijo valstybes vis suplaka vienon - the Baltic States. Kitas patarimas yra pakviesti dalyvauti amerikiečiams žinomas mūsų kino žvaigždes (Rūtą Lee, Lawrence Harvey, Serną) ir sportininkus (Sharkey, Podres, kitus), ne vien politikierius.

savo tautinės pareigos, nes pasitenkinti pasenusioms pašalpinėms draugijoms būtų buvusi klaida.

Tačiau kyla klausimas, ar neištiks mūsų toks pat likimas, kaip po 1917 metų revoliucijos rusus emigrantus? Juk jie neišugdė net mažiausios savo jaunimo kartos. Turime pripažinti, kad daugumas naujųjų jau jaučiasi pastoviai įsikūrę ir kažin kaip būtų, jei iš tikrųjų šiandien ir atsidarytų vartai į laisvą, nepriklausomą Lietuvą?

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

šėvika. Apie bolševikinį baisųjį birželį Lietuvoje nei nekalbama. Kiti keistu būdu nemato nacių aukų, vengia ir kalbėti apie baisųjį nacių palikimą. O tuo tarpu lygiai nuožmių budelių mūsų žemėje parodė ir Rytai ir Vakariai.

Juokas kalbėti apie kankinystę žmogaus, kurs Lietuvoje nuteistas neturinio teisės teisti teismo, o iš tiesų ne bausmę atlieka, o gerus darbus dirba išėivijoje. Jei čia yra kančios, tai tik politinio emigranto kančia, daugiau nieko. Kenčia tas, kas už bažnyčios statymą Klaipėdoje buvo nuteistas ir sėdi fiziškai, ne simboliškai. Kankiniai yra tie, kurių sumaitoti lavonai bolševikams pasitraukus buvo atrasti Lankeliškių giraitėje prie medžių nukryžiuoti arba Rainiuose ar dar daug kur.

Baisiojo birželio proga turime neužmiršti, kad kankinių karūnos yra šventos. Jos per daug šventos, kad jas kitiems reikalams taikintume. Aišku, ne visi iš Rytų į Lietuvą atvyko tik galvažudžiai, ir iš Vakarų matėme ne tik budelius. Už tai būtume tik aklai kerštininkai, jei ieškotume už mūsų žemės golgotas kaltų ištisų tautų. Tačiau tie, kur jaučiasi pašaukti ieškoti kraujo žymių ant jems nepatinkamo režimo vykdytojų, tie turi nebijoti parodyti pasauliui ir savo ir savo bičiulių rankas.

Ir pagaliau: kur dingo išėivijoje baisiojo birželio minėjimai?

TARAS ŠEVČENKO

Kai numirsiu, jūs užkaskit
Mane ant kurhano,
Tarp plačių gimtinės stepių,
Ukrainoj mano.
Kad lankas regėčiau, Dnieprą,
Jo pakrantę gūdžią,
Kad matyčiau, kad girdėčiau.

Kaip jis staugia, ūžia,
Kai nuneš iš Ukrainos
I marias giliausias
Priešų kraują jis... paliksiu
Aš lankas plačiausias,
Kalnus ir prie Dievo sosto
Tada nukelčiau
Pasimelsti... o lig tolei
Nežinau Aukščiausio!
Kai užkasite, sukilkit,
Pančius sudaužykite
Ir krauju piktųjų priešų
Laisvę apšlakstykite!
Ir manęs šeimoj didžiojo,
Laisvoj ir laimingoj,
Neužmirškite paminėti
Jūs žodžiu širdingu.

Tai yra ukrainų didžiojo dainiaus Taraso Ševčenko eilėraštis "Testamentas". Šiomet Kijeve jį išleido atskiru leidiniu, išverstą į 56 kalbas, septintasis vertimas -- lietuviškas. Taras Ševčenko (1814-1861) ukrainams yra maždaug tas pat, kas mums Donelaitis ir Maironis drauge paėmus. Jis buvo poetas. Jis buvo ir neblogas dailininkas. Ukrainai turi ir jo sukurtų dainų melodijų. Sunkus buvo jo gyvenimas, našlaičio baudžiauninkų vaiko. Buvo aktyvus kovotojas už savo tautos laisvę. Buvo nuteistas visam amžiui kareivauti. Ir mirė varge.

Tarasu Ševčenką dabar didžiuojasi tarybinė Ukraina. Keista, kad jo vardą dabar šlovina ir rusai. Ir laisviesiems Vakarų ukrainams jis yra pats didysis švyturys. Šio birželio pabaigoje iš visų JAV miestų ukrainai traukia į Washingtoną, kur bus atidarytas Taraso Ševčenkai paminklas.

Ir lietuviams būtų pravartu su Ševčenką ir jo darbais arčiau susipažinti. Būtų pravartu paklausti didžiojo Kohzario (Kanklininko).

Aną savaitę net dvi dienas iš eilės teko televizijoje matyti Rūtą Lee Kilmonytę. Vieną vakarą Rawhide veikale, kitą Burke's Law. Abejuose vaidino tikru "dzūkišku" temperamentu, kuris pirmame buvo pavadintas "airišku" (visai artimu dzūkiškam). Čia jai teko ir dainuoti. Antrame vaidino "sophisticated" merginą. Abiem atvejais vaidino puikiai ir lietuviškai žiūrovai, be abejo, didžiausios jos pastebima pažanga.

Bendruomenės valdybų rinkimai (balsavo 7,566) dar sykį įrodė, kad ši organizacija yra uždaras naujųjų mūsų ateivių klubas: senųjų Amerikos lietuvių čia su žiburiu reikia ieškoti. Politikoje Bendruomenę norima padaryti ežiu, išbadžiusiu darbštųjų kurmį ALTo namų, vieton padaryti ALTo nariu, kaip yra mūsų Susivienijimai. Lietuviybės palaikymo ir kultūros srityje Bendruomenė jau turi žymių ir pagirtinų darbų.

K. Mockus Drauge rašo, kad nauji ateiviai jau nebe nauji. Šalia įsijungimo į senųjų organizacijas (ne vienuotiniol), naujieji sukūrė ir eilę savų naujų. Jei nebūtų steigė šeštadienio mokyklų, sutvirtinę redakcijų štabus, leidę knygas, net didelę enciklopediją, būtų galima prikišti, kad naujieji neatliko

Mūsų Lituanistikos instituto vyrą Washingtono nesutiko į posėdį įsileisti sovietų istoriko Pašuto, parašiusio istorinį veikalą apie Lietuvos valstybės atsiradimą, kokio neparašė nė vienas instituto narys. Draugas ir Darbininkas dalyką svarsto "drąsių" (noringųjų) ir "bailių" vyrų plokšte. Tikrovėje, dėl bailumo abejotimų nėra, nes jei Vytautas būtų atsisakęs sueti su kryževiais Zaligryje, šiandien jo vardas būtų ne "Didysis" bet "Bailusis". Tačiau kai kuriais atvejais bailumas patelsinamas, nes protėviai sakydavo: Atsarga gėdos nedaro. Gėdą daro, kaip apšviestūnas inteligentas pasielgia nekultūringai. Kaip tik šitaip mūsų lituanistai (vyrų nuo žagrės, kaip Faustas Kirša apie visus mus sakydavo) pasielgė.

Vilnių lankė Kanados Montrealio La Presse korespondentas ir papasakojo prancūzams kanadiečiams savo išpūdžius. Pastebėjo katalikybės varžymą ir lietuvių jaunimo pasipriešinimą didrusiams.

Kauną lankė Latvijos akademinė operos ir baletų grupė, pastačiusi Čaikovskio "Gulbės ežero" antrąjį veiksma ir naujai sukurtą baletą "Kubos melodijos" (sakoma, ne koki). Stebėtojas

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Salomėja Narkėliūnaitė

Artėjo laikas man palikti Buenos Aires ir atsiskirti su tais mielais lietuviais, kurių tarpe aš taip smagiai paviešėjau. Lėktuvas turėjo išskristi iš tarptautinio aerodromo rugpjūčio 26 d. 4 val. popiet, bet iš ryto pranešė, kad vėluos, tik nebuvo numatę, jog vėluos net penkias valandas.

Dėl to pavėlavimo daugelis ir mane išlydėti norėjusių buenosairiečių susitrukė, o su kitais net prasilenkė teko.

Vistiek buvo labai malonu, kai pamačiau, kiek daug lietuvių buvo suvažinę manęs išlydėti. Galvojau sau, kad tai nuoširdus iš jų pusės, bet čia pat prisiminiau, kad jiems visiems reikėjo padaryti po keliolika kilometrų ir jie nepaisė nei laiko, nei nuovargio.

Būdama su jais jų parengimuose ar asmeniškai lankdamasi pas juos, net nejučiau taip stipriai, kaip man buvo gera jų tarpe, kaip pajutau dabar, kai jau man reikėjo jiems tarti "iki pasimatymo".

Kaip mane pasitiko atvykusią iš New Yorko, taip dabar ir išlydėjo savo automobiliu mano kaimynas iš Vilniaus krašto ir BALSŌ bičiulis Antanas Kairys. Kartu važiuo ir jo žmona

Ona ir dukra Elzita su sūneliu ir BALSŌ leidėjai Pranas ir Ona Ožinskai.

Atvyko manęs išlydėti Vl. ir Val. Deveikiai su savo Rimu, Juozas ir Marija Zaviškai su dukra Nelida, inž. agr. J. Bukevičius su šeima, Marija ir Petras Tuma, Viskaičiai, Petroniai, Antanas ir Agota Žideliai, Stasys Lipinskas, mano dėdėnės Josefa ir Viktorija Černiauskienė, mano kaimynai iš Lietuvos Čepulėnai, Felipe Vaitkevičius, redaktorius Kastantas Norkus, optikas Vilijus Rasiūnas. Pastarasis atvyko motociklu. Su juo pirmą sykį teko arčiau susipažinti jau paliekant Argentiną, nors ji būvau pažinojusi dar iš Vokietijos. Tai žymus optikas ir fotografas, kurio nuotraukomis buvo puošiamas mūsų spauda.

Rasiūnas prašė perduoti sveikinimus savo švogerkei Rovaltel-Vileitienei, kuri savo metu yra buvusi BALFŌ atstovė Europoje.

Prizadu pasveikinti ir dar tetraujuosi ji, kaip jam sekasi Argentinoje, ar neketina jį "bėgti" į Nortameriką, kaip jau padarę daugelis dypukų. Bet kur tau Rasiūnas "bėgs"? Jam gerai sekasi. Jisai man suglaustai papasakojo, kad Argentinoje įstojęs dirbti į elektros kompaniją SEGBA, kur ir ligšiol tebesas.

VILIJUS RASIŪNAS

Poetas Vladas Mozūriūnas su Salomėja Narkėliūnaitė 1961 m. Trakuose. Kartu su rašytoju Albinu Žukausku jį aprodė viešniai naujai atremontuotą Trakų pilį.

Kaip ir kitiems kitataučiams, taip ir Rasiūnui Argentinoje buvo sunkumų, siekiant leidimo verstis privačia praktika. SEGBŌJE padirbėjęs netrukus gavo atsakingas instrumentininko pareigas, jam pavesta tikrinti ir taisyti visos kompanijos precizinius instrumentus. Iš kompanijos jis taipgi gavo atitinkamą diplomą ir didesnę atlyginimą. Pasakodamas jį išdžiugėsi, kad kompanijos istorijoje tai buvęs iš viso pirmas toks atvejis, kad svetimtautis to pasiekia.

Be to, Rasiūnas neseniai baigė specialią šveicarų įsteigtą chronometrinių mokyklą ir įsigijo dar vieną specialybę. Ji jam praverčia dabar optikos srityje, nes, šalia darbo SEGBA kompanijoje, turi ir nuosavą optikos dirbtuvę, kurioje pritaiko optikos stiklus, parduoda foto aparatą ir kt.

Buvo malonu girdėti, kad jį turi ir didžiulę dalį savo rinkinio, kurį sudaro dar Lietuvoje darytų nuotraukų negatyvai. Jį taip pat turi ir daug nuotraukų.

Tęsiama 9 psl.

Mire poetas Vladas Mozūriūnas

42-uosius amžiaus metus eidamas, Vilniuje birželio 9 d. pasimirė poetas Vladas Mozūriūnas. Spaudoje tilpusiuose pranešimuose apie jo mirtį rašoma, kad miręs "po trumpos sunkios ligos". Poeto palaikai palaidoti Senosiose Rasų kapinėse birželio 10 d. Karstas su velionio palaikais buvo pašarvotas Rašytojų sąjungos rūmuose.

Didžiulis būrys, pasirašęs Vilniuje išėinančiuose laikraščiuose Mozūriūno nekrologą, apjungia vyriausybės, partijos, rašytojų ir žurnalistų atstovus.

Poeto gyvenimo aprašyme sakoma, kad jį jau 1938 m. buvo įstojęs į pagrindinę komjaunimo organizaciją ir buvo Kauno III gimnazijos komjaunimo org. sekretorius ir Kauno aps. Komjaunimo k-to narys. Bolševikams atėjus, Mozūriūnas dirbo Komjaunimo Tiesoje ir buvo Pionieriaus redaktorium. Karo metu buvo išbėgęs su komunistais ir tenai redagavo fronto laikraštį UŽ Tarybų Lietu-

vą. Tuo metu sustiprėjo eilėraščių rašyme.

Po karo tuojau išėjo pirmasis jo eilėraščių rinkinys "Žemės sauja", vėliau išėjo šios jo knygos: "Saulėtekis" (1950), "Sąžinė negali tylėti" (1952), "Varpos iš laukų" (1955), "Porozos knyga "Laužai prie upės" (1951) ir poema vaikams "Vietnamo karys" (1952).

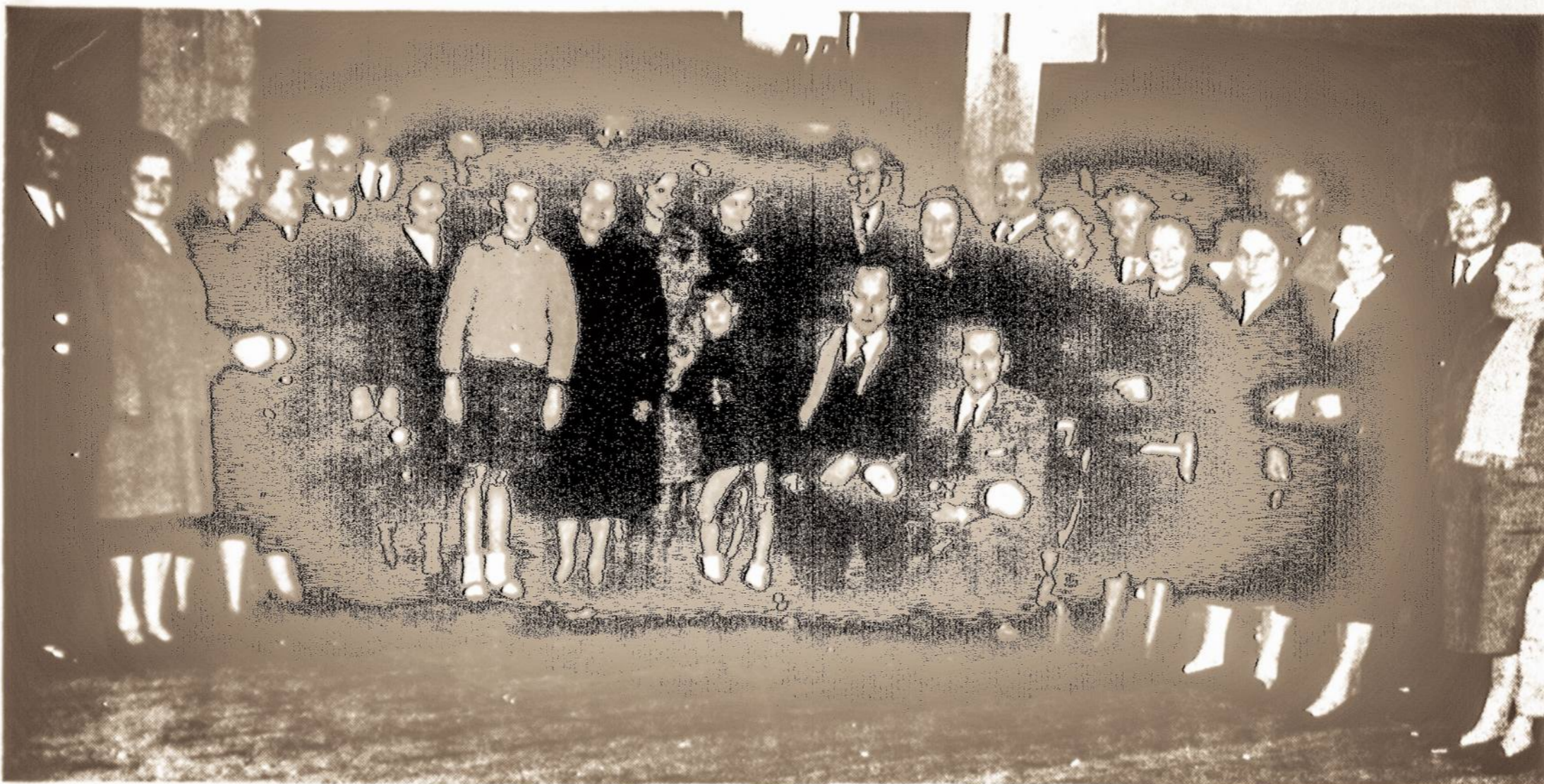
1957 m. išėjo jo rinkinys "Saltinis prie kelio", "Vilniaus etiudų" knygos 1958 ir 1963 metais. Be to, Mozūriūnas sukūrė scenarijų meniniam filmui "Žingsniai naktį" ir parašė keletą scenarijų dokumentiniams filmams, iš kurių populiarius yra "Neringa". Neužbaigti liko eilėraščiai apie Kubą, kurioje poetas yra lankęsis pastaraisiais metais.

Nuo 1958 m. iki mirties redagavo literatūros žurnalą Pergalę.

CICERO LIETUVIAI

* Cicero Aukšt. Lituanistikos Mokykla birželio 6 d. vakare šv. Antano par. salėje buvo suruošusi mokslo metų užbaigimo ir abiturientų VI laidos išleidimo programą. Programoje buvo iškilmingas aktas ir vieno veiksmo vaidinimas - montažas, kurį atliko mokyklos mokiniai. Iškilmingo akto metu kalbėjo mokyklos direkt. Česlovas Grincevičius ir kiti. Direktorius pažymėjo, kad mokslo metai pradėti su 69 mokiniais, baigti su 67. Per daug laiko buvo pašvęsta įvairių mokyklos geradarių "garbiniui". Geresnieji mokiniai buvo apdovanoti knygomis, gaila, kad nevisi lietuvių

* Šv. Antano par. mokykloje veikianti lituanistikos klasė (vedėjas J. Kreivėnas) mokslo metų užbaigimo apeigas atliko birželio 8 d. Jos buvo trumpos ir kuklios. Pažymėjimus išdalino par. klebonas prel. Ignas Albavičius. Šią klasę lankė 110 mokinių, o baigė 13.

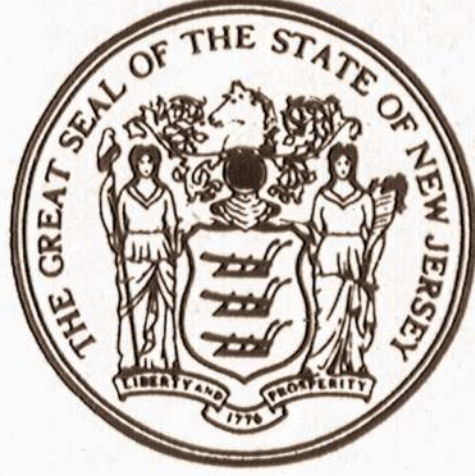
Tarptautiniame aerodrome su Buenos Aires lietuviais, atvykusiais manęs išlydėti, išskrendant į Sao Paulo, Braziliją.

NEW JERSEY VALSTYBĖ IR JOS LIETUVIAI

JONAS VALAITIS

Sekmadienį, birželio 14 d., New Yorko pasaulinėje parodoje įvyko "Mažoji" Lietuvių Diena. Tikrumoji ji buvo didžiulė šventė: dalyvavo virš 2,000 Lietuvių su keliais chorais, šokėjų grupėmis ir minia žmonių. Visi New Jersey valstybės paviljonai, pastatyti ant 2 akrų žemės ir ežerėlių, su alkštėmis ir namais, buvo pavesti lietuviams, virš didžiojo paviljono plevėsavo Lietuvos trispalvė, kurią padovanojo Lietuvos Vyčiai...

N. J. valstybė dabar mini 300 m. sukaktį, Yorko kunigaikštis James 1664 m. žemę tarp Hudson ir Delaware upių padovanojo John Lord Berkeley ir Sir George Carteret ir pavadino CAESAREA arba New Jersey.

Sukakties šūkis: žmonės, tikslas, pažanga. New Jersey dabar gyvena virš 6 milijonų, kurių milijonas duonos pelnytis vyksta į New Yorką ir Pensilvaniją. Ploto N. J. užima 8,204,37 kv. mylias. Tame plote gyvena apie 30,000 Lietuvių. Didžiausios jų kolonijos: Elizabeth, Newark, Hillside, Kearny, Harrison, Bayonne, Jersey City. Visi arčiausiai New Yorko miesto.

Vištinkystės rajone apie Egg Harbor lietuviai turi ūkių, apie Freehold ir šiaip išsimeję po visą valstybę, kurios pusė stipri pramonė, kita pusė miškai, atostoginės vietos, pajūriai. Atostoginių vietų lietuviai turi: Atlantic City, Asbury Park, Oceanside, Seaside Heights ir kitur.

Lietuvos trispalvė šalia JAV vėliavos birželio 14 d. plevėsavo virš New Jersey paviljono.

Pas Argentinos lietuvius

Atkelta iš 8 psl.

darytų Vokietijoje įvairiais svarbiais pabėgėlių gyvenimo momentais. Daug tų nuotraukų įsiai pažadėjo parinkti ir Vienybė, ką netrukus ir išpildė. Dabar šiame rašinyje naudojamosi viena jo nuotrauka, būtent, jo paties atvaizdu.

Vėliau Argentinos Liet. Balse teko skaityti apie Rasiūno sūnų Raimundą, kuris dabar yra atvykęs į Chicago ir tenai ketina tęsti medicinos studijas ir dirbti. Rasiūnai turi ir dukrą Daną, taip pat medicinos studentę. Syki Argentinos marijonų leidžiamam laikraštyje Laika teko skaityti, kad abudu rasiūnukai buvo pareiškę, kad jie mieliai važiuotų studijuoti į Vilniaus universitetą, jei kas duotų garantijas, jog iš ten gautų laisvai grįžti ir kad niekas jų nepersekios. Dabar tai prisiminiau, paskaičiusi žinią, kad Raimundas jau Chicagoje.

Aerodrome tik su Rasiūnu kiek nuodugniau teko išsikalbėti, nes su juo šiaip neturėjau progos susitikti. Su kitais mano senais ir naujais pažįstamais, belūkurkuojant lėktuvo, vis tekdavo nusifotografuoti ar nu-fotografuoti kuriuos nors iš būrio, atėjusio manęs išlydėti. BALSŲ leidėjas Pranas Ožinskas buvo atsivežęs ir savo filminį aparatą ir susuko atsisveikinimo filmą, kuris, kaip girdėjau, neblogai išėjęs.

Kai jau paskelbė, kad keliviams reikia pajudėti, prie vartelių atsibučiavome ir išsiskyrėme -- aš pasukau į lėktuvą, kuris gana atokiai stovėjo, o jie nužygiavo į vietą, iš kur galima stebėti lėktuvus. Jau sėdėdama lėktuve, galvojau sau, kažin, ar jie matė tą lėktuvą, kuris mane atplėšė nuo to miesto, kurio lietuviai mane draugiškai sutiko, priėmė ir išlydėjo. Aš jų tai nemačiau, bet savo mintimis aš buvau su jais tenai apačioje, kai mano lėktuvas jau buvo viršum jų miesto.

Jie jau buvo pakeliui į savo namus, o gal jau juos ir pasiekė, kai lėktuvo palydovė ispaniskai ir portugaliskai pranešė, jog leidžiamės Porto Allegre aerodrome ir kad lėktuvas srovės pusę valandos. Tai buvo vienintelis mūsų susostijimas pakeliui į Sao Paulo.

(Bus daugiau)

JONAS VALAITIS, New Jersey Lietuvių dienoje.

Visoj New Jersey per iš-tisus metus bus minimos įvairios dienos. Jų turėtų paminėti ir savose kolonijose lietuviai. Ta proga galėtų iškelti ir lietuviai įnašą į New Jersey, nors pirmieji valstybę apgyveno olandai, švedai ir angliai.

New Jersey valstybė pagerbė lietuvius, jiems iš-tisą dieną pavesdama savo meno ir kultūriniam pasirodymui. Pavestas buvo ir Historymobile -- ant ratų New Jersey muziejus.

"New Jersey Lietuvoje" uniformuotos legionierės pagerbė vėliavas. Būtų buvę gražiau, jei formaliai ir Lietuvos vėliava būtų su ceremonijomis iškelta. Bet visko aprėpti jok neįmanoma. Kai buvo susigrūdimas žmonių, net trims fotografams teko "išsimaudyti" ežeriukuose, kai minios spūstis juos pastūmėjo pirmyn, šiems norint nufoto-

grafuoti gražias tautiniuose kostiumuose lietuvaites. Viskas filmuota ir televizijai ir Voice of America. Visą Voice of America darbą atliko kitataučiai. Nebuvo nė vieno lietuvio iš Voice of America Kodėl?

radijo programą.

Tą pačią dieną dedikuotas ir lietuviškas Kryžius prie Meditation ir Africa Aves. Apie tai plačiau šioje Vienybėje rašo Edvardas Su-

laitis. Viskas buvo įspūdinga. Fotografų buvo kelios dešimtys. Kitu organizacijų formalių atstovų ir ši kartą nebuvo, kaip paprastai...

LIETUVOJE

Lietuvos Dailininkų sąjungos pirm. J. Kuzminskis pasakoja: Mūsų dailininkai ypač graffikai ir skulptoriai pramušė nemažą langą į pasaulį. Deja, to negalima pasakyti apie tapytojus. Pri-brendo laikas išleisti sovietų Lietuvos dailės istoriją. Po reformų, valstybinis Dailės institutas šiuo metu nepriima studentų į grafikos, skulptūros ir tapybos specialybes, nes norima paruošti daugiau taikomosios dailės specialistų. Tačiau, ilga pertrauka gali žalingai atsiliiepti dalei ir jos tradicijoms.

Klaipėdoje statyta pirmu-syk nauja K. Sajos komedija "Gaidžio pentinai" iš kolchozų gyvenimo

Lietuvių liaudies meno pa-rodai Leningrade buvo skir-ta pusantro mėnesio, bet taip pavyko, kad nutesta iki rug-piūčio. Iš VII-to Tarptauti-

nio atropologų ir etnografų kongreso Maskvoje atvyks specialii ekskursija parodos apžiūrėti.

Radio klubė Vilniuje vyko paroda savanorių radio iš-radėjų ir namie jų gaminto-jų. Ant. Umbrasas išstatė net 7 dalykus, A. Bražiūnas, Šlepkas ir kiti po vieną ar du. Viso 200.

Buvęs vienuolis salezietis R. Gedgaudas dabar dirba Karčiamų (Radviliškio ra-jone) pribuvėjų - felčerių punkto vedėju.

Vilniuje įvyko Sovietijos ultra - violetinių spindulių specialistų pasitarimas. Domėtasi, tarp kitko, ir amerikietišky "sun lamps" gamyba bei įtaka sveikatai. Dalyvavo 250 atstovų, jų tar-pe iš rytų Vokietijos, Českoslovakijos ir Jugoslavijos. Jiems aprodyta Vilniaus paminklai ir Trakų piliis.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sev.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

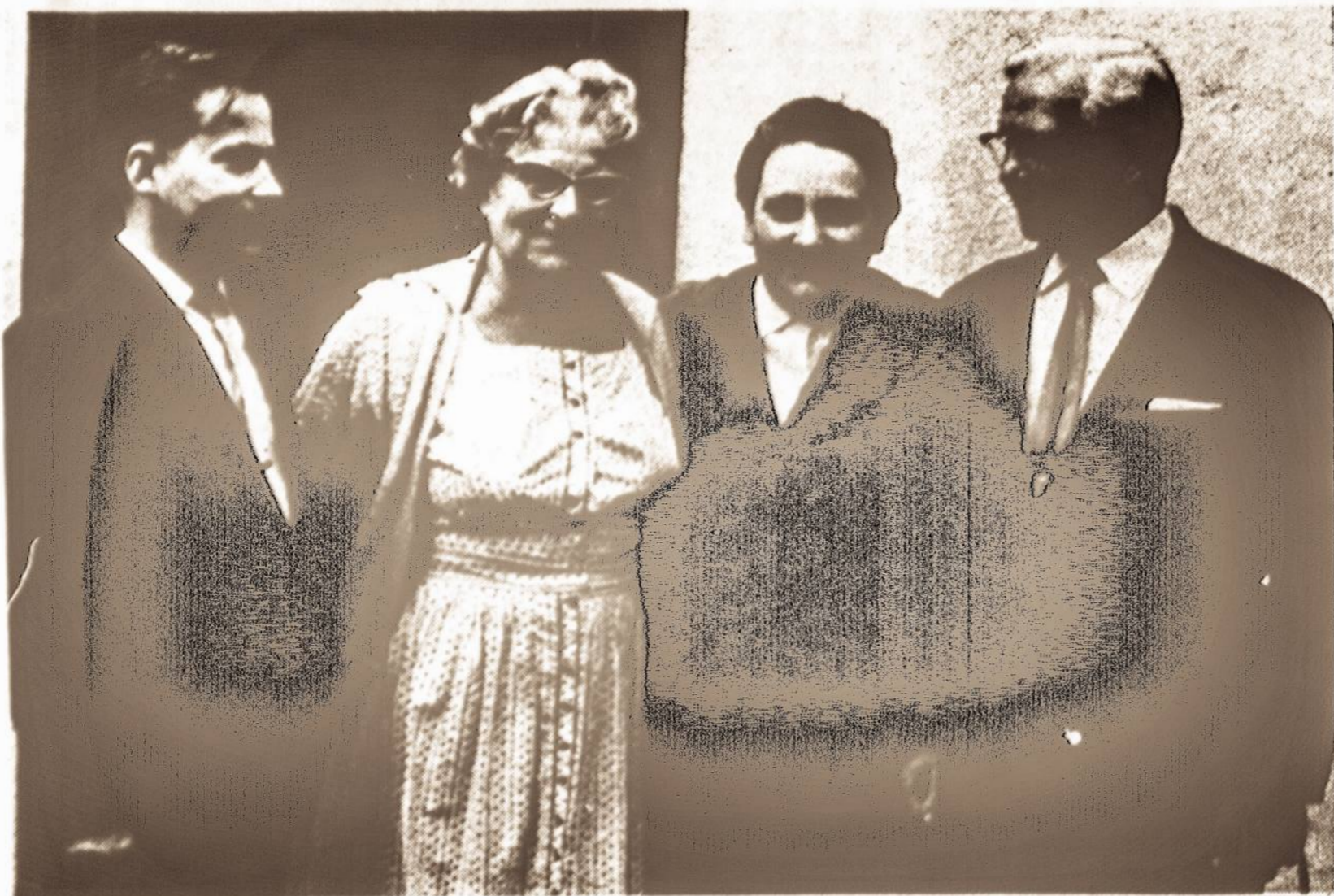
(Ridgewood)

Telefonas: EVERgreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THE *Arlington* Restaurant
385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y. Tel TAYtor 7-9842
Ona ir Jonas Valaičiai

Svečiai iš Chicagos - E. Šulaitis (kairėje) ir W. Rask-Rasčiauskas (dešinėje) - aplankė Vienybės kaimynę Antaniną Povilauskienę, kuriai neseniai buvo padaryta operacija ir dabar savo namuose gydoma dr. Julitos Trojanienės priežiūroje. Kartu su svečiais iš Chicagos matoma Vienybės redaktorė S. Narkėliūnaitė.

Birželio įvykių minėjimas

INŽ. P. LELIS

Šiais metais birželio 15 d. minėjimą pravedė estai nes ju šimet vadovauja Baltų Federacijai. Nors buvo pirmadienis, bet Eaton Auditorijj susirinko apie 2500 dalyvių. Po liūteronų pastoviams invokacijos, minėjimą atidarė Federacijos pirmininkas Kulango. Jis perskaitė opozicijos liderio Diefenbakerio telegramą, kurioje pastarasis atsiprašo, kad dėl vykusių tuometu Parlamente debatų negalėsiąs čia atvykti kalbos pasakyti, kaip buvo numatyta, ir savo vietoj įgaliuoja torontietį Pabaltiečių draugų parlamentario arį Maloney.

Maloney kalbėjo apie valandą laiko, valdžiai nuplėšęs pabaltiečių tragediją,

kartu skatindamas jaunąją pabaltiečių kartą persiimti šio krašto gyvenimu ir dalyvauti jo ateities kūrime.

Baltų Moterų Tarybos pirmininkė Harm perskaitė skundą pasauliui dėl Pabaltijo Tautų naikinimo, taip pat kalbėjo Pabaltijo valstybių konsulai: estų - J. Murkus, latvių (Niedra, vieton konsulo) ir lietuvių J. Žmuidzinas.

Dar kalbėjo provincijos emigracijos ministeris Yaremko, kuris perdavė sveikinimą Ontario min. pirmininko J. Roberts ir buvo perskaityta Fed. min. pirmininko Pearson sveikinimo telegrama.

Po pertraukos, kurios metu apžiūrėta ten buvusi dailės paveikslų paroda, buvo tęsiama meninė programos dalis. Estų mišrus choras,

vargonams pritariant, sudainavo estų kompozitoriaus Tobias "Ar mes žinome".

Latvių solistė M. De Jardine švelniu, bet neperdaug stipriu balsu padainavo 4 latvių dainas, akompanuojant M. Tuters.

Publiką sužavėjo lietuvis solistas V. Verikaitis, atlikęs Dvoržako "Eisim namo", Schuberto "Wonderer" ir Karnavičiaus ariją iš operos "Gražina". Jam akompanavo D. Skrinskiūtė. Iš svečių nuotalkų matėsi, kad tiek latviai, tiek estai, taip pat gerėjosi lietuvių dainomis, o Malonei ir miesto burmistras Givens, išbuvę iki koncerto galo, pasakė: "Verikaitis is very good".

Meninės dalies metu trumpą žodį tarė vėliau atvykęs miesto majoras Givens,

Vokietijoje neseniai pasimiręs žurnalistas Hermanas Jakužaitis (dešinėje) kartu su savo viršininku J. Glemža (šalia Jakužaitio) ir bendradarbiais Simu Miglinu ir Ona Baronaite prie VLIKo Vykdomosios Tarybos būstinės 1959 m. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

GERIAUSIAS
INSURANCE ir REAL ESTATE
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

ISLEISTUVĖS

JAV armijos maj. Algirdui Bacevičiui išvykstant tarnybon į Vietnamą, birželio 21 d. jo tėvo Sallamono ir pamotės Bacevičių rezidencijoje Far Rockaway įvyko dviguba šventė - sūnaus išleistuvės ir Tėvo dienos vakšes. Dalyvavo majoro Algirdo žmona su trim vaikučiais, Emilijos Bacevičienės dukterė su vyru Eugene Paris, vaikučiais ir vyro tėvais, Emilijos sesuo Elena ir vyras Petras Sauriai, Amelija Sinušienė su sūnu - mi Walter, Alice Karvelienė, Milda Mitchell ir Bacevičių kaimynė Lapšauskienė.

Kalvarijoje veikianti 940 vietų nauja vidurinė mokykla, kurioje jau suspaudžiama po 1,200 studentų. Dirba 70 mokytojų. Yra ir mokykla bendrabutis kur gyvena ir mokosi 270 mokinių.

JOHN HEARN, vienybietės Alice Lukas, gyv. Howard Beach, N. Y. anūkas, baigęs Alexandria, Va. High School. Jo tėvas yra JAV armijos majoras ir su žmona Stefanija (Alice Lukienės dukra) gyvena netoli Washingtono. Majoras Hearn su šeima netrukus lankysis New Yorke.

BRITŲ PRIMAS RAGINA

NEPRARASTI ŠAMONINGUMO

Birželio 14 d. Westminsterio arkivyskupas, D. Britanijos Romos katalikų primas, aplankė lietuvių šv. Kazimiero bažnyčią Londono, kurioje atlaikė iškilmingą pamaldą ir suteikė vaikams Sutvirtinimo sakramentą.

Po pamaldų jis viešėjo Sporto ir Soc. Klube, kur jo garbei buvo suruoštas lietuviškų dainų ir taut. šokių koncertas. Iškilmėms pasibaigus, arkivyskupas sutiko pasikalbėti su mūsų bendradarbiu lietuviškais reikalais. Manydami, kad vyriausiojo katalikų bažnyčios vadovo D. Britanijoje nuomonė ir pasisakymai yra įdomūs visiems lietuviams, siunčiame to pasikalbėjimo santrauką lietuvių spaudai.

Jau per pamokslą bažnyčioje arkivyskupas pastebėjo, kad jis lietuvius pažįstas nuo labai seniai. Ministrį Balutį pirmą kartą sutikęs prieš 25 metus. -- "Jei kuo aš jums galėčiau padėti, aš tai padaryčiau su meile ir džiaugsmu." -- užtikrino arkivyskupas lietuvius.

-- Kaip Jūs žiūrite į atskirą lietuvių katalikų bendruomenę šiame krašte? Ar partartumėte įsijungti į anglų katalikų bendruomenę? -- buvo mūsų pirmas klausimas.

Pradžioje lietuviams, kaip ir kitoms tautinėms grupėms, yra geriau laikytis atakrai, praktikuojant savo tikėjimą ir laikantis savo papročių. Tačiau ilgai niui skirtumai mažėja, nes išivijoje yra labai sunkios sąlygos tautinei kultūrai išlaikyti.

-- Daug mūsų žmonių dėl karo buvo atskirti nuo savo šeimų. Ar Jūs, Ekselencija, numatote galimybę pasiūksti šeimoms narius atskiviesti Anglijon? Ar galėtų bažnyčios vyresnybė padėti šiame reikale?

Aš abejoju, ar bažnyčia galėtų padėti kuo nors šiuo metu, nes netinkamu momentu intervencija gali reikalą pabloginti. Bet kartais bedieviška vyriausybė, norėdama įsitemkti demokratinėms valstybėms ar bažnyčiai, gali padaryti nuolaidų.

-- Lietuva yra vienintelė katalikiška valstybė Sovietų Rusijos ribose. Ar Jūs tu-

rite ryšių su katalikų hierarchija Lietuvoje ir ar manote, kad pasikeitimas vizitais būtų naudingas?

Lietuvoje nėra nė vieno katalikų vyskupo ir todėl negalima kalbėti apie bažnytinę hierarchiją. Abejojama, ar ten dabar esantieji bažnyčios administratoriai bus pakviesti į sekančią Vatikano Tarybos sesiją. Paskutinės sesijos metu aš buvau sukvietas vyskupus iš anapus Geležinės Uždangos ir su jais turėjau įdomų pasikalbėjimą. Lietuviai nedalyvavo. Iš viso, mes neturime jokių ryšių su Lietuvos katalikais.

Kai dėl pasikeitimo vizitais, jei tas būtų naudingas, aš važiuočiau net ir į Šiaurės Ašigali. Lietuvon vyčiau kad ir rytoj. Politinė pasaulio padėtis taip ūmai keičiasi, jog negalima žinoti, kas gali kiekvienu momentu įvykti.

-- Nežiūrint bendro įtempmo sumažėjimo Vakarų Rytų santykiuose, antireliginė propaganda Lietuvoje paskutiniu metu buvo žymiai sustiprinta. Kaip reikėtų suprasti tokią sovietų politiką?

Sunku spręsti, ar padidėjusi priešreliginė propaganda yra geras ar blogas ženklas. Kartais tai gali būti geras požymis, rodąs stiprų žmonių tikėjimą, kurio išsigandę komunistai dvigubiną religijos persekiojimą. Bet tas taip pat gali reikšti, kad komunistams tikėjimas atrodo tiek silpnas, jog jam pribalgti užtenka paskutinio stipresnio smūgio. Neturint pakankamų informacijų, yra sunku duoti tikslių atsakymą.

-- Turime žinoti, kad katalikų bažnyčia Lietuvoje yra visiškoje sovietinių organų priklausomybėje, kad kai kurie kunigai bendradarbiauja su režimu. Tokioms sąlygoms esant, ar mes galime pilnai pasitikėti Lietuvos katalikų hierarchija?

Ir šiuo atveju negalima žinoti, kiek tai yra teisinga, nesant ten, vietoje. Kaip jau minėjau, Lietuvoje nėra katalikų hierarchijos. Kiek aš žinau, ten nėra nė vieno katalikų vyskupo. Apskritai, mes turime būti labai atsargūs, kaltinant kunigus ar vyskupus, kurie tariamai bendradarbiauja su priešu.

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Būrys New Yorko Lietuvių Atletų Klubu narių, bičiulių bei svečių birželio 13 d. susirinkę į Klubu salę, apilastė futbolininkų laimėtą Knickerbocker taurę, atžymėjo nuspelniusius narius, pasidžiaugė praėjusio sezono pasekmėmis.

Smagu buvo sumesti žodį kitą su elle šio seniausiojo Amerikoje Lietuvių sporto vieneto (gyvuoja jau 61 metai) veikėjais bei rėmėjais iš senosios emigracijos narių tarpo ir naujai į šį kraštą atvykusiais.

Vienas iš jų, kuris klubo veiklą jau seka arti pusšimčio metų, nusiskundė, jog senieji darbuotojai išsijungia iš darbininkų gretų. Dalį iš jų išskina mirtis, o kiti pasitraukia visiškai pensijon. Todėl jau dabar klube dominuoja beveik vlen naujieji atelviai, nors ir šių tarpe nesimatė daugelio tų, kuriuos sporto parengimuose tekdavo sutikti, atvykus į įvairias žaidynes dar prieš 6 - 7 metus. Pirmininkauti įpratęs A. Vakselis, A. Bagdžiūnas ir apie penketas kitų kantriai neša nelengvą našlą.

Tą pagerbimo vakarą ne daug buvo ir jaunų veidų, kurių, kaip aiškino klubo yra, tačiau juos kuklios salės ir kuklūs parengimai nelabai patenkina. Iš tjesų atrodė, jog pobūviui buvo pasirinkta mažoka salė, nes į vakaro dalyvių tarpą (buvo gera šimtinė žmonių) ne daug ką buvo galima įkišti.

Klubu pirmininkas pasigyrė, kad klubas imasi iniciatyvos lavinti patį jauniausią jaunimą, iš jų tikintis pasparties, kuomet anų raumenys kiek sutvirtės. Klubu pirmininkas taip entuziastingai buvo nusiteikęs futbolininku palėgumu,

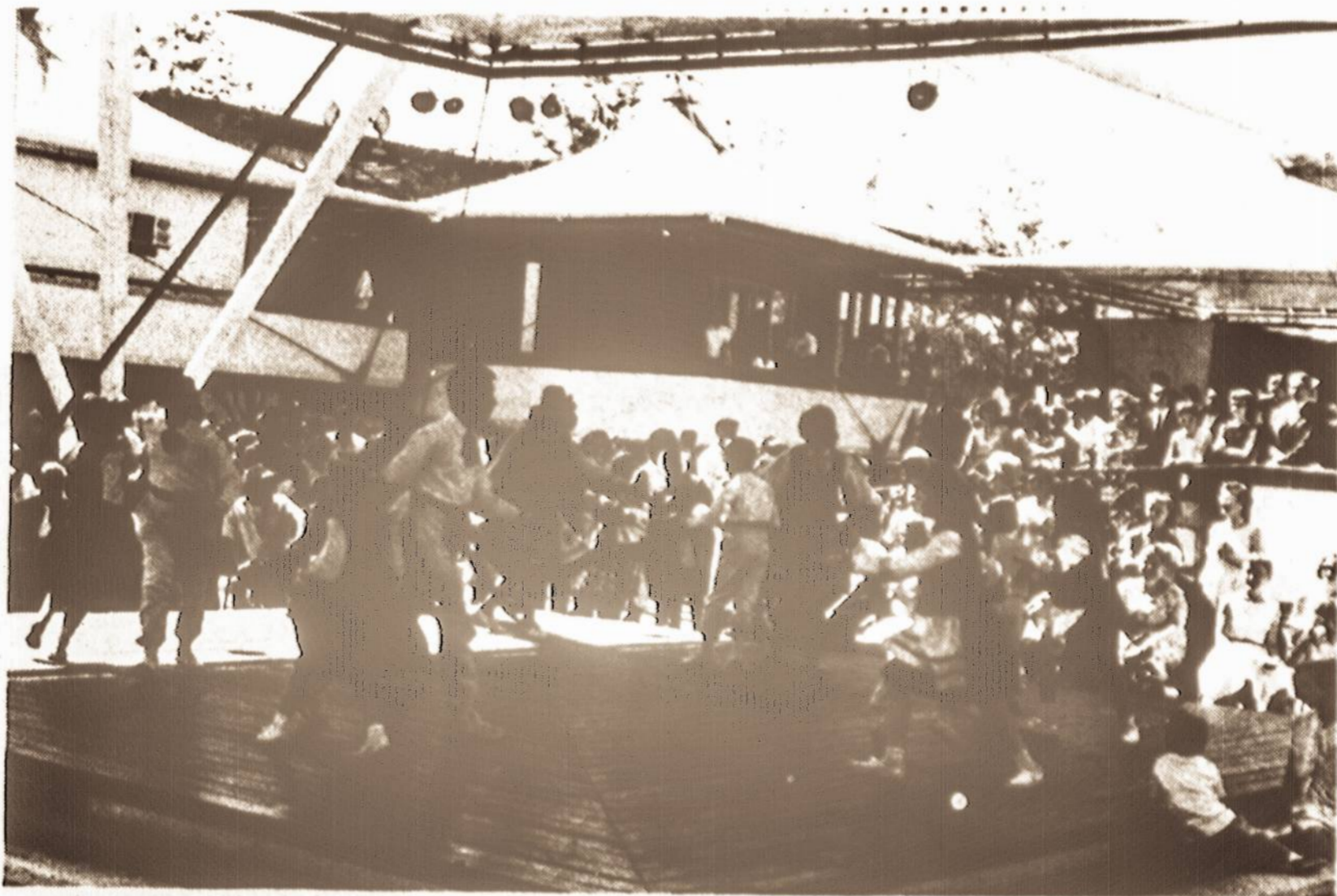
jog pasiūlė sudėti po 2 dol. už Atletų pergalę birželio 27 d. susitikime su Chicago Lietuvos Clevelande. Nejuokais atletai yra įsitikinę saviškių pergalę ir šioje srityje jiems nieko kito negalima palinkėti, kaip tik geros kloties.

Būtų gera, kad Atletų Klubas nesukoncentruotų visas savo mintis vien tik ties futbolininkais ir retesnio pobūdžio šachmatininkų pasirodymais, bet kibų ir į galimai didesnį kitų sporto šakų kultyvavimą. Nesinori tikėti, kad New Yorke nebūtų galima suburti lengvaatletus, stalo tenisininkus, ar slidinėtus, kurie, pavyzdžiui, Chicagoje gana išdidiškai veikia.

LAIMA BALAIŠYTĖ, stalo tenisininkė iš Vilniaus, pakviesta į Sov. Sąjungos rinktinę, tarptautinėms rungtynėms Irane. Krepšinininkas M. Paulauskas iš Kauno ruošiasi Sov. Sąjungos olimpinėje rinktinėje, kuri žais tarpt. žaidimuose Italijoje.

VILNIAUS ŽALGIRIO futbolininkai, kurie ši sezoną gražiai renka pergalės Sov. Sąjungos A klasės futbolo pirmenybėse, Sov. Sąjungos taurės žaidimuose, pas save nugalėjo vieną iš stipriųjų Sov. Sąjungos komandų - Maskvos Torpedo 1:0. Žalgiriečiai jau pateko į aštuntfinalį.

Nors ir pralaimėję paskutines pavasarinio sezono pirmenybių rungtynes, Chicago Lietuvos futbolininkai pasipuošė I-jo rato I diviziono nugalėtojų titulu. Baigiamosiose rungtynėse Lietuvos prakišo jugoslavų Youths futbolininkams, kuriems pavyko sukombinuoti kuklią 1:0 pergalę. Susiti-

New Jersey Lietuvių mokyklinis jaunimas tos valstybės Lietuvių Dienos programoje birželio 14 dieną New Yorko Pasaulinėje parodoje.

S. Narkėllūnaitės nuotrauka

kimas buvo gana gero lygio ir abi komandos turėjo neblogų progų įvarčiams pasiekti, tačiau nugalėjo rasti vartų. Lietuvių puolikams didžiausią užtvara buvo geras jugoslavų vartininkams. Po pirmojo rato Lietuvos turi 11 taškų (iš 14 galimų). Youths ir St. Joseph, Mich. sukalė 10 taškų.

* Ben Larsen iš Danijos ir Boris Spassky iš Sov. Sąjungos po 19 ratų pirmavo tarpzoninėse šachmatų pirmenybėse Amsterdamo. Jie abu turėjo 15 taškų (12 pergalų, 6 lygiosios, 1 pralaimėjimas). Geriausiai stovintis amerikietis - Reshewsky su 11,5 taško riklavosi 9-toje vietoje.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Miljonai kalboms mokytis

Federalinė švietimo įstaiga 1964-65 akademiniams metams paskyrė \$2,324,359 34-ioms kolegijoms ir universitetams svetimų kalbų studijoms paremti. Aukštosios mokyklos, gavusios šią paramą pridės kita tiek nuo savės.

Švietimo įstaiga yra federalinio Sveikatos, švietimo

ir socialinių reikalų departamento dalis.

Didžiausia pinigų dalis skirta arabų, kinų, hindi-urdu, japonų, portugalių, rusų ir ispanų kalbų mokymui. Iš 55 svetimų kalbų institutų, išlaikomų aukščiau minėtų mokyklų, 10 specializuojasi slavų ir rytų Europos kalbose.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-2089

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOŽAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVERgreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS

175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAin 4-6400. Naktį BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-9683

VIENYBĖ

* ALBERTO OŠLAPO, New Yorko ALTo pirmininko, vadovaujama penkių asmenų delegacija šį penktadienį automobiliu išvyksta į Washingtoną dalyvauti ALTo suvažiavime. Kartu vyksta adv. Stp. Briedis, adv. J. Šlepetys, Bronė Spudienė, Marija Žukauskienė. Atskirai vyksta A. Varnas.

* ANTANINA ir ROKAS POVILAUSKAI, Vienybės kaimynai ir skaitytojai, nuoširdžiai dėkingi Moterų Vienybei, visiems savo artimiesiems, bičiuliams ir pažįstamiems už draugišką rūpestingumą, kuri jie parodė jiems Antaninos ligos metu, kai būnant ligoninėje ir dabar sveikstant namuose gydytojos priežiūroje. Povilauskai dėkoja visiems už dovanas, už pasveikimui užpirtas šv. mišias, už laiškus, atvirukus, telefoninius pašaukimus ir kt. "Tiek daug visi mums parodė nuoširdumo, kad nežinom nė kaip mes jiems atsilyginsime" — sako Antanina ir Rokas Povilauskai.

* PREL. DR. JUOZAS KONČIUS, BALFo pirmininkas, kurio knyga angliškai apie Vytautą Didįjį pasirodė spaudoje, dabar rengiasi vykti į Europą rinkti daugiau medžiagos iš Lietuvos istorijos. Pirmiausia jis ketina lankytis Goettingeno universitete, Vak. Vokietijoje, kur yra sutelkta iš Karaliaučiaus perkeltosios bibliotekos archyvai. Taip pat prelatas ketina lankytis Vatikano, Krokuvos, britų, švedų, danų ir suomių universitetų bibliotekose ir tenai įsigyti sau reikalingų dokumentų mikrofilmus. Prel. Končiaus gausią biblioteką, kurią jisai buvo sutelkęs per pastaruosius 40 metų ir kurios jisai dabar negali išlaikyti Floridoje dėl klimatinėms sąlygoms, nupirko Kansas Universitetas. Užpirkimo iniciatorium buvo to universiteto profesorius istorikas Rackus, kuris šią vasarą vyksta į Vilnių parsivežti įvairių istorinių dokumentų mikrofilmų.

* DR. BRONIUS NEMICKAS, Romas Kezys, Vaclovas Sidzikauskas ir Jonas Šlepetys iš New Yorkiečių pateko į JAV Lietuvos Bendruomenės krašto tarybą pastaruųjų metų įvykių rinkimų metu. New Yorkas buvo rytų rinkiminėje apygardoje. Tos apygardos ribose dar išrinkti Elena Armonienė ir Vytautas Volertas.

* ADV. WILLIAM DRAKE-DRAČUNAS, eidamas 59 metus, pasimirė Jamaica ligoninėje birželio 18 d. Vellonis buvo baigęs teisę Columbia universitete, pastaruoju metu buvo Manhattane savo būstinę turinčios National Commercial Finance Conference, Inc. vykd. viceprezidentas ir sekretorius. Prieš tai buvo teisiniu patarėju The Shipbuilders Council of America, New Yorko Lietuviams Dragūnas buvo gerai pažįstamas, ir ypač vyresniosios kartos lietuviai jį gerai prisimena, kada jie darbavosi, adv. Dragūnui kandidatuojant į JAV kongresmanus 1942 m. Liūdėdama liko vellonio žmona Genevieve, sūnus William, Jr., ir dvi dukros Patricia ir Genevieve Tafreshi.

* DU NEWYORKIEČIAI PIANO MOKYTOJAI užbaigė savo studijos mokslo metus ir surengė mokinių koncertus. Birželio 5 d. Plainview, L. I., koncertavo Nijolės Ulėnienės mokiniai, o birželio 14 d. Brooklyne Apreiškimo par. salėje skambino Aleksio Mrozinsko piano studijos mokiniai.

* JULIJA BALTAITIENĖ su sūnumi nupirko Forest Hills Inn restoraną ir barą, kurį anksčiau turėjo J. Lazauskas. To baro adresas - 80-46 Jamaica Avenue. Čia gausiai renkasi lietuviai ir naujiems savininkams linkima didelio pasisekimo.

* ONA VALAITIENĖ ir V. Tysliavienė šį savaitgalį išskrenda į Washingtoną ir dalyvaus ALT bankiete. Taip pat aplankys savo artimuosius, bei pažįstamus.

SVEČIAI VIENYBĖJE. Chicagietis Walter Rask-Rasčiauskas (kairėje), birželio 13 d. sugrįžo iš ilgesnės kelionės po Europą ir ta proga apsilankė Vienybės redakcijoje. Čia jisai sutiko Ed-Šulaitį, Vienybės redaktorių iš Chicagos, atvykusį į New Yorko Pasaulinę Parodą. Chikagiečiai svečiai nuotraukoje matomi prie Lietuvos žemėlapiu, kartu su Vienybės leidėja V. Tysliaviene. Praeitą savaitę Vienybėje taip pat apsilankė Annabella Root iš Floridos, E. Vainiūnienė iš Philadelphijos, o ilgesnį laiką viešėjo M. Baronienė iš Chicagos, Ant. ir Milda Valvada su dukromis ir sūnumi iš McLean, Virginia. Visi svečiai lankėsi N. Y. Pasaulinėje Parodoje.

Atostogos spaudos darbininkams

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Mūsų spaudai visados artai širdies ir finansai ir leidėjų - redaktorių sveikata. Sveikatai palaikyti kitų profesijų žmonės paprastai vasarą ima atostogų, bet laikraštinkams jos kažkodėl nelabai noriai tepripažįstamos. Kiti nuo savo darbų gali pasitraukti po 2, 3, 4 savaites, bet spauda, manoma, turi eiti be sustojimo. Tiesa, mūsų žurnalai vasara neišeina, o dukart ir triskart savaitiniai suretėja iki sykio savaitėje. Kai kurie savaitiniai neišeina savaitę kitą.

Kadangi Vienybės leidimą, redagavimą ir administraciją aprūpina labai negausus štabas, leidėjai V. Tysliavienėi patariau vasaros metu suretinti leidimą, savaitę vis peršokant. Jau du su pusę metų praėjo nuo jos vyro mirties ir du metai, kai sūnus išėjo atlikti savo karinę privalę. Sunki laikraščio leidimo našta, suprantama, ir tos jėgos ir sveikatą paveikė. Be lai-

kraščio leidimo, V. Tysliavienė atlieka įvairių spaudos darbų kitoms įstaigoms, kad sukeltų lėšų Vienybei leisti, ir rūpinasi savo vyro raštų išleidimu.

Vasaros mėnesiais suretintus Vienybės leidimą, palengvėtų savaitinio išleidimo įtampa, o savomis atostogomis užsiėmę skaitytojai, manau, gal dovanotų ir štabui šokių tokių atostogų. Pasaulinės parodos metu New Yorkan, be abejo, daug atvyks iš "provincijos". Dažnas užeis į Vienybę su maloniais gaisinimais. Visuomenės dėmesį trauks visokie lietuvių suvažiavimai, demokratų - republikonų partijų seimai (greičiau ir tiksliau visuomenėi perteikiami televizija negu spauda).

Visa tai dėmesin imant, manau, retas skaitytojas iš tikrųjų pyktų, jei Vienybę per porą mėnesių gautų ne kas savaitę, kaip įpratęs laukia, bet kas dvi. Skaitytojams bus atlyginta, pratęsiant prenumeratą. Mokytojai, švietėjai ir teisėjai gau-

na po 2 ir 3 mėnesius atostogų. Ką nors panašaus skaitytojai privalėtų pripažinti ir savo švietėjai - teisėjai - spaudai.

Aišku, neimkime atostogų nuo vienybiškų idėjų. Po senovės visi sąmoningieji lietuviai išėiviai, kad ir įvairiausių patriotinių pažiūrų, junkimės visų dorų lietuvininkų vienybėn.

Paimkime atostogų, bet ne nuo tautiškumo ir lietuviškumo - būkime kas valandą tvirti lietuviai!

Vienybės bendradarbių suvažiavimas

Praeitą savaitę Vienybėje viešėjo Edvardas Šulaitis iš Chicagos, kuris pasitarimuose su Vienybės leidėja V. Tysliaviene ir redaktore S. Narkėliūnaitė perdavė kai kuriuos Chicagos bendradarbių pagedavimus dėl laikraščio patobulinimo.

Rugpjūčio 22 d. nutarta kvieisti platesnį Vienybės bendradarbių ir rėmėjų suvažiavimą, kuriame bus svarstomi Vienybės leidimo reikalai, besitariantis 80 m. jubiliejus, Vienybės atstovybių sustiprinimas įvairiuose miestuose. Pagrindinis klausimas, kuris bus svarstomas šiame Vienybės bendradarbių ir rėmėjų suvažiavime - tai finansai.

Iki šiol Vienybės leidimo našta V. Tysliavienė pakėlė, paveldėjusi S. Cverkos palikimą (\$6,000) ir padvigubinusi paskolą ant namo (buvo \$9,000, o dabar padidinta iki \$18,500). Vėliausiu laiku, be to, dar pasiskolinta iš banko \$2,000 įvairiems Vienybės reikalams.

Dali pinigų iš padidinto mortgiclaus buvo numatyta skirti Juozo Tysliavos raštams išleisti. Deja, tų pinigų neliko, nes visos pajamos buvo skirtos Vienybei leisti ir įvairioms skoloms išmokėti.

Rugp. 22 d. įvykstančiame bendradarbių suvažiavime bus tariamasi dėl tolimesnio Vienybės leidimo, jos gausaus archyvo tvarkymo ir kt. laikraščio reikalų. Suvažiavimas vyks Vienybės namo patalpose, 192 Highland Blvd., Brooklyne.

Suvažiavimas kviečiamas Liet. Dienos išvakarėse Pasaulinėje Parodoje New Yorke.

Lietuvių diena Pasaulinės Parodos New Jersey paviljone. Atidarymo žodį taria prof. Jokūbas Stukas. Firmoje eilėje sėdi oficialiosios dalies dalyviai: I. Veblaitienė, teisėjas Silvestravičius ir prel. I. Kemėžis. Foną "Rūtos" ansamblis.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka